

หน่วยที่ 6

บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์

รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี

ชื่อ รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี
วุฒิ ศศ.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
MLS, M.A. University of the Philippines (U.P.), Philippines
ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ
หน่วยที่เขียน หน่วยที่ 6

แผนการสอนประจำหน่วย

ชุดวิชา อาเซียนเบื้องต้น

หน่วยที่ 6 บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์

ตอนที่

- 6.1 บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1960
- 6.2 บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1970
- 6.3 บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1980
- 6.4 บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1990

แนวคิด

1. บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1960 นั้น เป็นการเมืองระบอบประชาธิปไตยภายใต้ประธานาธิบดี ตามรัฐธรรมนูญปี 1935 ซึ่งคณะกรรมการการของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ได้ร่วมกันสร้างประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ความเป็นประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์นั้น ช่วยส่งเสริมการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาในประเทศ มากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้ร่วมก่อตั้งอาเซียนในปี 1967 ซึ่งมีนโยบายต่างประเทศที่เน้น สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นหลัก แต่ฟิลิปปินส์เป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา มานานตั้งแต่ช่วงตกเป็นเมืองขึ้น ทำให้ฟิลิปปินส์มีนโยบายต่างประเทศเอนเอียงไปทางสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะร่วมมือทางด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ

2. บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1970 ฟิลิปปินส์มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อยู่จนถึง 1972 เนื่องจากมีปัญหาการเมืองภายใน ทั้งปัญหาคอมมิวนิสต์ ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหาการต่อต้านจักรวรรดินิยมสหรัฐอเมริกา ทำให้มาร์กอสใช้ช่องทางในรัฐธรรมนูญ ประกาศกฎอัยการศึกในเดือนกันยายน 1972 และประกาศใช้กฎอัยการศึกปกครองแบบเผด็จการ พร้อม ๆ กับใช้นโยบายใหม่ เพื่อสร้างสังคมใหม่ อีกทั้งได้เจรจากับฝ่ายคอมมิวนิสต์ และกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีปัญหาการเมืองภายใน

แต่อาเซียนได้มอบบทบาทอันสำคัญให้ฟิลิปปินส์เป็นผู้เจรจาในเรื่องต่าง ๆ กับสหรัฐอเมริกา และแคนาดาให้กับอาเซียน ทำให้ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากการเจรจาในโครงการต่าง ๆ ของอาเซียนด้วย

3. บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1980 มาร์กอสปกครองประเทศด้วยระบบเผด็จการ และนำพรรคพวกบริวารมาทำธุรกิจร่วมกับรัฐ ทำให้เศรษฐกิจอยู่ภายใต้กลุ่มเครือญาติของมาร์กอส มีการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ เป็นเหตุให้เกิดพลังประชาชน โคนล้มรัฐบาลมาร์กอสได้สำเร็จในปี 1986 ความสัมพันธ์กับอาเซียนช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 จึงลดน้อยลงไป เพราะมีปัญหาภายในที่รัฐบาลเผชิญอยู่ คอราซอน อากิโน ได้เป็นประธานาธิบดีในปี 1986 ต่อจากมาร์กอส

4. บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1990 การเมืองในฟิลิปปินส์ช่วงปลายสมัยคอราซอน อากิโน นั้น เป็นช่วงที่ทุกฝ่ายปรับตัวเข้าหากัน มีการกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งในคณะกรรมการการเลือกตั้ง บทบาทขององค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อร่วมกับรัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาประเทศ เมื่อประธานาธิบดีฟิเดล รามอส ได้รับการเลือกตั้ง จึงไม่มีปัญหาการเมืองภายใน เพราะประชาชนยอมรับบทบาทและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี 1987 ทำให้รามอสได้สร้างเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตด้วยนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา ซึ่งได้สร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตส่งออกเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับการลงทุน ช่วงนี้มีนักลงทุนจากอาเซียนเข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมาก รวมทั้งเกาหลีและญี่ปุ่นด้วย แต่เมื่อประธานาธิบดีโจเซฟ เอสตราดา ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีในปี 1998 เขาได้ดำเนินนโยบายผิดพลาดคือประชานิยม ในปี 2000 นโยบายนี้ทำให้ประชาชนในระดับล่างไม่ค่อยพึงพอใจ เพราะไม่ได้รับผลประโยชน์ตามที่เอสตราดาได้แถลงนโยบายไว้ อีกทั้งเกิดกรณีคอร์รัปชันในรัฐบาล ทำให้เขาต้องรับโทษถูกกักขังในคุก จนได้รับอิสรภาพเมื่ออายุ 75 ปี ในสมัยของประธานาธิบดีอาร์โรโย

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 6 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายถึงบริบททางการเมืองภายใน ในทศวรรษที่ 1960-1990 ได้
2. อธิบายถึงบทบาทของฟิลิปปินส์ในการเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกอาเซียนได้
3. อธิบายการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ได้
4. อธิบายรัฐธรรมนูญที่ให้บทบาทภาคประชาสังคม ร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ

ได้

5. อธิบายถึงความเป็นประชาธิปไตยที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจได้

กิจกรรมระหว่างเรียน

1. ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนในหน่วยที่ 6
2. ศึกษาเอกสารการสอนตอนที่ 6.1-6.4
3. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายในเอกสารการสอน
4. ฟังรายการวิทยุกระจายเสียง (ถ้ามี)
5. ชมรายการโทรทัศน์ (ถ้ามี)
6. ทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนในหน่วยที่ 6

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. รายการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ (ถ้ามี)
4. รายการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือ วีซีดีประจำชุด (ถ้ามี)
5. การสอนเสริม (ถ้ามี)

ประเมินผล

1. ประเมินผลจากแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากกิจกรรมและแนวตอบคำถามท้ายเรื่อง
3. ประเมินผลจากการสอบไล่ประจำภาคเรียน

เมื่ออ่านแผนการสอนแล้ว ขอให้ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียน
หน่วยที่ 6 ในแบบฝึกปฏิบัติ แล้วจึงศึกษาเอกสารการสอนต่อไป

ตอนที่ 6.1

บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1960

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 6.1 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

6.1.1 การพัฒนาทางการเมืองของฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกา จนถึงก่อนการประกาศ
กฎอัยการศึก ใน ค.ศ. 1972

6.1.2 การร่วมก่อตั้งอาเซียน (1976): วัตถุประสงค์และความคาดหวังของฟิลิปปินส์

6.1.3 นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในยุคสงครามเย็น

แนวคิด

1. การพัฒนาทางการเมืองของฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกา จนถึงก่อนประกาศกฎ
อัยการศึก ในปี ค.ศ. 1972 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับปี 1935 ซึ่งคณะกรรมการฟิลิปปินส์ร่วมกันร่าง มีการ
ปกครองระบอบประธานาธิบดี มี 2 สภา คือสภาสูง (วุฒิสภา) และสภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร) มีระบบถ่วงดุลกัน
ระหว่างอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐ มีอำนาจสูงสุด มี
คณะรัฐมนตรีเป็นที่ปรึกษา ภาคประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการพัฒนาประเทศ

2. การร่วมก่อตั้งอาเซียน (1967) การร่วมก่อตั้งอาเซียนในปี 1967 ประกอบด้วยผู้ริเริ่มการก่อตั้งคือ ไทย
ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ
ความมั่นคง อีกทั้งเป็นการสร้างอำนาจต่อรอง และประกันความเป็นกลางกับมหาอำนาจ เพื่อมิให้เข้าแทรกแซง
ในขณะที่ต้องการชี้นำ ซึ่งเป็นองค์การความมั่นคง ยังดำเนินการอยู่จนถึงปี 1977 ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากอาเซียน
ในด้านการเป็นผู้เจรจาต่อรอง และประกันความเป็นกลางกับมหาอำนาจ เพื่อมิให้เข้ามาแทรกแซง ฟิลิปปินส์ได้
ประโยชน์จากอาเซียนในด้านการเป็นผู้เจรจาต่อรองในเรื่องต่าง ๆ ให้กับอาเซียนซึ่งฟิลิปปินส์ก็ได้ประโยชน์ทั้งทาง
เศรษฐกิจและความมั่นคง ในการร่วมอยู่ในอาเซียนด้วย

3. นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในยุคสงครามเย็นนี้ ยังมีความสัมพันธ์แนบแน่นอยู่กับสหรัฐอเมริกา
เนื่องจากมีฐานทัพสหรัฐอเมริกา อยู่ในฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐอเมริกา ในเอเชีย-แปซิฟิก

อีกทั้งฟิลิปปินส์ยังได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้าฐานทัพของสหรัฐอเมริกา แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มอาเซียนก็ยังมีอยู่

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 6.1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายการพัฒนาทางการเมืองของฟิลิปปินส์จากทศวรรษที่ 1960 จนถึงช่วงก่อนประกาศกฏอัยการศึกได้
2. อธิบายการร่วมก่อตั้งอาเซียนของ 5 ประเทศ และประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับจากการเป็นสมาชิกได้
3. อธิบายนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในช่วงยุคสงครามเย็นได้

เรื่องที่ 6.1.1

การพัฒนาทางการเมืองของฟิลิปปินส์หลังได้รับเอกราชจนถึงก่อนประเทศกฤษฎีการศึกในปี 1972

ระบบการเมืองของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 1946 เป็นต้นมานั้น เป็นแบบระบบประธานาธิบดี (Presidential System) มีการคานอำนาจกัน (Checks and Balances) ระหว่างอำนาจบริหาร อำนาจอธิปไตย และอำนาจตุลาการ สหรัฐอเมริกา ได้วางรูปแบบไว้ให้ตามรัฐธรรมนูญปี 1935¹ ซึ่งร่างโดยคณะกรรมการสหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบไปด้วย 2 สภา คือ สภาสูง (วุฒิสภา) และสภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร) (Ibid., 2005, p.103) ทั้ง 2 สภาได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในระดับชาติ ทำหน้าที่ร่างกฎหมายควบคุมกันไป สภาสูงมีสมาชิก 24 คน มีวาระ 6 ปี โดยแบ่งกลุ่มสมาชิกเป็น 3 กลุ่ม เท่า ๆ กัน กลุ่มแรก มีวาระ 6 ปี กลุ่มที่ 2 มีวาระ 4 ปี กลุ่มที่ 3 มีวาระ 2 ปี ส่วนสมาชิกสภาล่างมีจำนวน 120 คน มีวาระ 4 ปี

ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี มีวาระ 4 ปี ดำรงตำแหน่งได้ 2 วาระ (8 ปี) ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นกัน ประธานาธิบดีแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีในกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาล่าง

ฝ่ายตุลาการ ประกอบด้วย ศาลสูง จนถึงศาลชั้นต้น มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีและเรื่องราวต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญยังอนุญาตให้ศาลสูงมีอำนาจในการพิจารณาและประกาศสนธิสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศของฝ่ายบริหาร ออกกฎหมาย คำสั่งประธานาธิบดี และประกาศต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

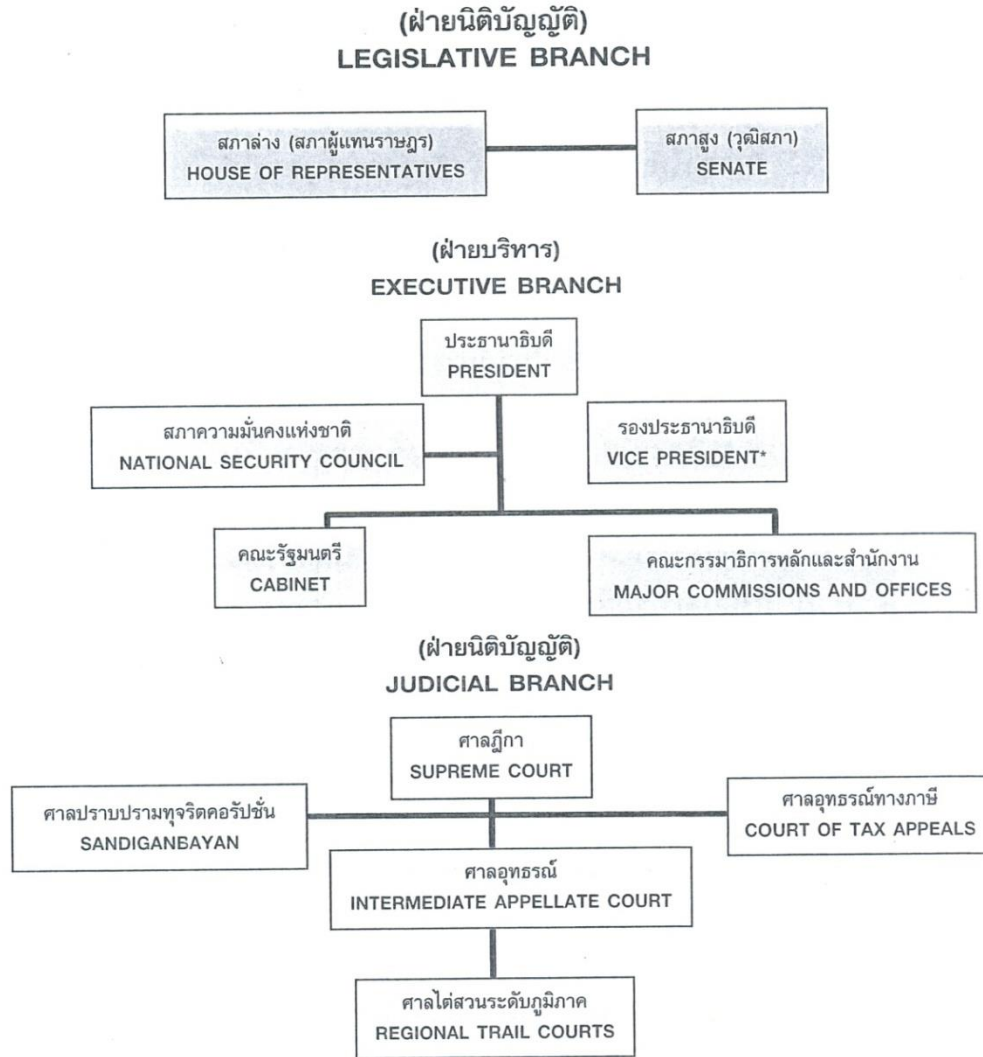
ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ต่างก็คานอำนาจซึ่งกันและกัน

โครงสร้างการเมืองการปกครองและกระบวนการร่างกฎหมายของฟิลิปปินส์นั้น เป็นส่วนสำคัญที่ประชาชนและนักการเมืองทุกคนต้องศึกษาเพราะมีการบัญญัติมาตราควบคุมการปกครองประเทศทั้งหมด อีกทั้งยังให้อำนาจทั้งรัฐบาลและภาคประชาชนได้ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการร่างกฎหมายที่ต้องมีการประชาพิจารณ์อีกด้วย

¹ *The Constitution of the Philippines*. (2005). Pasig City: Anvil Pub.

โครงสร้างทางการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ และแผนภูมิกระบวนการร่างกฎหมาย²

โครงสร้างทางการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์

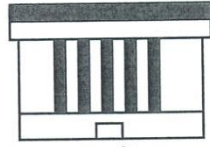
* Vice President not subordinate to president

(รองประธานาธิบดีไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของประธานาธิบดี แต่ทำงานร่วมกันภายใต้นโยบายร่วมกัน)

²อ่านเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. (2550). *ฟิลิปปินส์: จากอดีต สู่ปัจจุบัน (1986-2006)*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. และ สีดา สอนศรี. (2557). *สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในสถาบันการเมืองในประเทศไทยอาเซียนบวกสาม*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

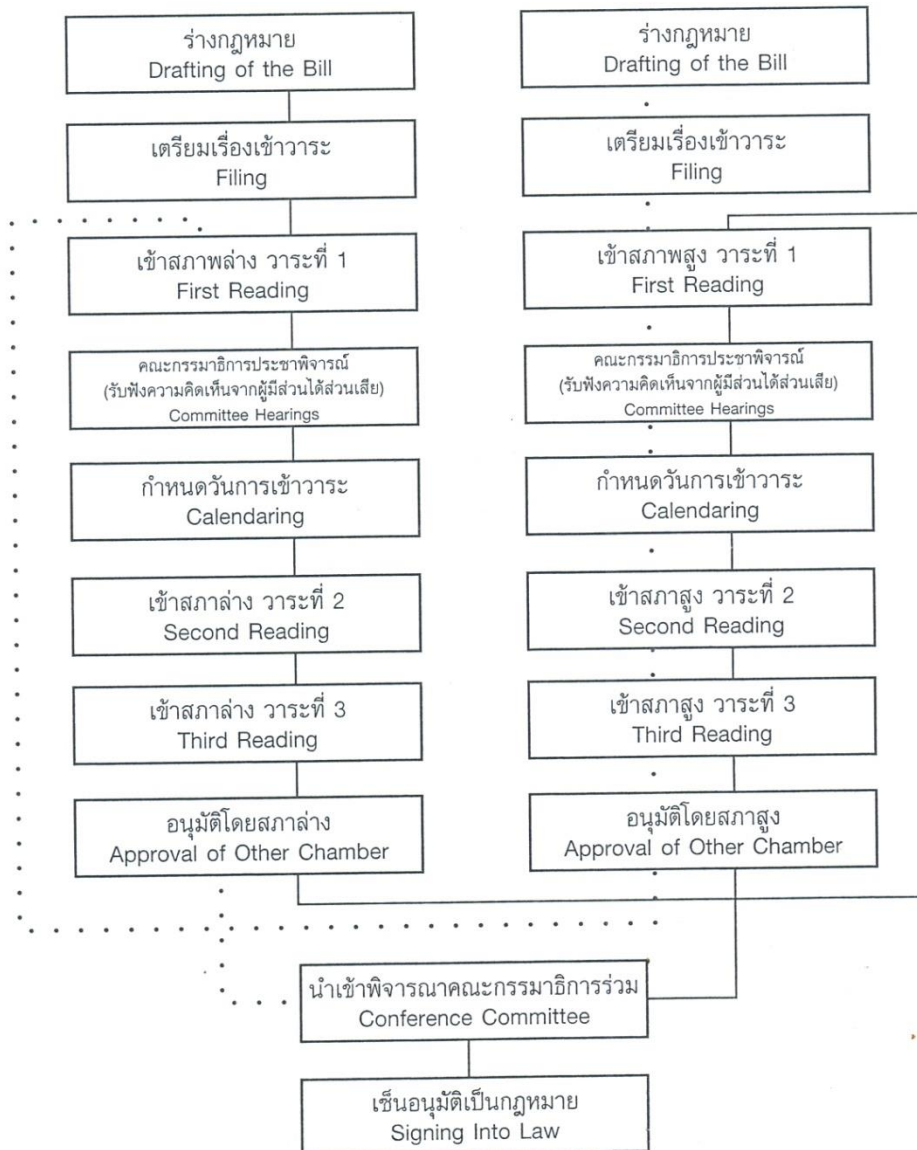
แผนภูมิกระบวนการร่างกฎหมายของฟิลิปปินส์ LEGISLATIVE PROCESS FLOW CHART

สภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร)
HOUSE

สภาสูง (วุฒิสภา)
SENATE

โครงสร้างทางการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์

(ฝ่ายนิติบัญญัติ)

LEGISLATIVE BRANCH

สภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร)

HOUSE OF REPRESENTATIVES

สภาสูง (วุฒิสภา)

SENATE

(ฝ่ายบริหาร)

EXECUTIVE BRANCH

ประธานาธิบดี

PRESIDENT

สภาความมั่นคงแห่งชาติ

NATIONAL SECURITY COUNCIL

รองประธานาธิบดี*

VICE PRESIDENT

คณะรัฐมนตรี

CABINET

คณะกรรมการหลักและสำนักงาน

MAJOR COMMISSIONS AND OFFICES

(ฝ่ายนิติบัญญัติ)

JUDICIAL BRANCH

ศาลฎีกา

SUPREME COURT

ศาลปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน

SANDIGANBAYAN

ศาลอุทธรณ์ทางภาษี

COURT OF TAX APPEALS

ศาลอุทธรณ์

INTERMEDIATE APPELLATE COURT

ศาลไต่สวนระดับภูมิภาค

REGIONAL TRAIL COURST

*Vice President not subordinate to presiden

(รองประธานาธิบดีไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของประธานาธิบดี แต่ทำงานร่วมกันภายใต้นโยบายร่วมกัน)

แผนภูมิกระบวนการร่างกฎหมายของฟิลิปปินส์

LEGISLATIVE PROCESS FLOW CHART

สภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร)

HOUSE

สภาสูง (วุฒิสภา)

SENATE

ร่างกฎหมาย

Drafting of the bill

ร่างกฎหมาย

Drafting of the Bill

เตรียมเรื่องเข้าวาระ

Filling

เตรียมเรื่องเข้าวาระ

Filling

เข้าสภาล่าง วาระที่ 1

First Reading

เข้าสภาสูง วาระที่ 1

First Reading

คณะกรรมการพิจารณา

(รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

Committee Hearings

คณะกรรมการพิจารณา

(รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

Committee Hearings

กำหนดวันการเข้าวาระ

Calendar

กำหนดวันการเข้าวาระ

Calendar

เข้าสภาล่าง วาระที่ 2

Second Reading

เข้าสภาสูง วาระที่ 2

Second Reading

เข้าสภาล่าง วาระที่ 3

Third Reading

เข้าสภาสูง วาระที่ 3

Third Reading

อนุมัติโดยสภาล่าง

Approval of Other Chamber

อนุมัติโดยสภาสูง

Approval of Other Chamber

นำเข้าพิจารณาคณะกรรมการร่วม

Conference Committee

เซ็นอนุมัติเป็นกฎหมาย

Signing Into Law

จากโครงสร้างดังกล่าวจะเห็นว่า ระบบการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์มีระบบคานอำนาจแต่ละฝ่าย ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ต่างก็ทำหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ถ้าหากฝ่ายบริหารละเมิดกฎหมาย ศาลฎีกาก็จะพิจารณาว่าขัดกับกฎหมายหรือไม่ ถ้าขัดกับกฎหมาย ศาลฎีกาก็จะระงับให้กระทำ เช่น ถ้าหากมีการประท้วงของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเกิดขึ้น และประธานาธิบดีห้ามมิให้ประท้วง ฝ่ายประท้วงจะยื่นอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาให้ตีความว่าขัดกับกฎหมายนั้น ๆ หรือไม่ ในทำนองเดียวกัน เช่น ถ้ามีการขับประธานาธิบดีออกจากตำแหน่ง ผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลจะต้องยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น และนำเข้าสภาล่างให้ได้ลงคะแนนเสียง 2 ใน 3 จึงสามารถนำเรื่องสู่สภาสูง และลงคะแนนให้ได้ 3 ใน 4 จึงจะถูกขับออกได้ และประธานศาลฎีกาต้อง

เป็นประธานด้วยในกรณีมีการขับประธานาธิบดีออก อนึ่งฟิลิปปินส์ได้ใช้รัฐธรรมนูญปี 1935 จนถึงได้รับเอกราช และก่อนมาร์กอสประกาศกฏอัยการศึก

ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1946 จาก ค.ศ. 1946 เป็นต้นมา จนถึงวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1972 ได้ยึดตามโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของพรรคการเมืองก็มี 2 พรรค คือ พรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) ซึ่งผลการจัดตั้งรัฐบาล สำหรับการเลือกตั้งนั้น แต่เดิมมีกระทรวงมหาดไทยและการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ แต่เนื่องจากการครอบงำของผู้นำราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ระดับสูงในจังหวัดต่าง ๆ สหรัฐอเมริกา จึงได้จัดตั้งองค์การอิสระในการจัดการเลือกตั้ง คือ คอมมิสชัน (COMELEC-Commission on Elections) ใน ค.ศ. 1940 และองค์การอิสระนี้ ได้ดำเนินการเลือกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งยังได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 1935 และ 1987 ด้วย³

ในส่วนของประชาชนนั้น มีการตื่นตัวทางการเมืองมาก ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการต่างประเทศ เพื่อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ฟิลิปปินส์จึงได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีประชาธิปไตยมากที่สุดในเอเชีย (Wurfel, 1988, Preface และ ตาม โครงสร้างการเมืองการปกครองซึ่งเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1935 ก่อนมาร์กอสประกาศกฏอัยการศึก แต่หลังจาก ค.ศ. 1986 ก็ใช้โครงสร้างเดิมโดยมีการประชาพิจารณ์ และการหยั่งเสียงประชามติ ตั้งแต่ ค.ศ. 1935)

ในส่วนของ การปกครองท้องถิ่นนั้น สหรัฐอเมริกา ได้วางระบบการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น (Decentralization) รวมทั้งกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ในกฎหมายลูกอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ

ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีการพัฒนาทางการเมืองและเศรษฐกิจหลังได้รับเอกราชก็ตามแต่ฟิลิปปินส์ก็เสียผลประโยชน์เช่นกัน เช่น การที่ยอมให้สหรัฐอเมริกา มาตั้งฐานทัพเรือที่อ่าวซูบิก และฐานทัพอากาศที่คล้าก ซึ่งเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียแปซิฟิก เพื่อแลกกับการช่วยเหลือในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและผูกมัดตามสนธิสัญญาความช่วยเหลือทางการทหาร (Military Defense Treaty) ใน ค.ศ. 1947 และสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันปี 1951 (Mutual Defense Treaty) ซึ่งข้อตกลงและสนธิสัญญาทั้ง 2 ฉบับยังมีผลมาจนถึงปัจจุบัน⁴ ส่วนข้อตกลงทางเศรษฐกิจนั้นมีกฎหมาย 2 ฉบับ คือ The Bell Trade Act และ The Philippine Rehabilitation Act เพื่อแลกกับการให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์ ซึ่งทำให้ฟิลิปปินส์เสียดุลทางการค้ากับสหรัฐอเมริกาเป็นอันมาก นั่นก็คือ ไม่มีการจำกัดการนำสินค้าของสหรัฐอเมริกา เข้าฟิลิปปินส์ แต่มีการจำกัดสินค้านำเข้าของฟิลิปปินส์เข้าสู่สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการครอบงำเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ มาในสมัยประธานาธิบดีคาร์ลอส พี. การ์เซีย (Carlos P. Garcia: ค.ศ. 1957-1961) เขาไม่ต้องต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์และกลุ่มแบ่งแยกดินแดน เนื่องจากอดีตประธานาธิบดีแมกไซไซ ได้ดำเนินการ

³ The Constitution of the Philippines.

⁴ สีดา สอนศรี. (2550). *เรื่องเดียวกัน*. น. 19

⁵ *เรื่องเดียวกัน*.

เจรจาเรียบร้อยแล้ว แต่ประเทศยังมีปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะสินค้าที่ผลิตในประเทศมีราคาแพงกว่าสินค้าที่นำเข้าจากสหรัฐอเมริกา ดังกล่าวแล้ว ทำให้เขาต้องประกาศนโยบาย “Filipino First Policy” เพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสนับสนุนให้ชาวฟิลิปปินส์สร้างธุรกิจระดับกลาง และระดับย่อม (Small and Medium Enterprises) มาแข่งขันกับนักลงทุนชาวอเมริกัน และได้ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจชาวอเมริกันเพื่อได้เรียนรู้และสร้างธุรกิจของชาวฟิลิปปินส์ขึ้นมาเอง ปรากฏว่าในทศวรรษที่ 1960 ได้มีนักธุรกิจชาวฟิลิปปินส์เกิดขึ้นมากมาย จนทำให้สหรัฐอเมริกา ขาดดุลการค้ากับฟิลิปปินส์⁶

ในปี 1961 ดีออสคาโด มาคาปากัล (Deosdado Macapagal) ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเนื่องจากสหรัฐอเมริกา ต้องการให้ฟิลิปปินส์ยกเลิก Filipino First Policy จึงได้เข้าไปแทรกแซงในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ห้ามมิให้ออกเงินกู้ให้กับฟิลิปปินส์ถ้าหากฟิลิปปินส์ไม่ยุตินโยบาย “Filipino First Policy” ทำให้ประธานาธิบดีมาคาปากัล ต้องยอมยกเลิกและสนับสนุนการค้าเสรีตามแนวนโยบายของสหรัฐอเมริกา เพื่อมิให้สหรัฐอเมริกา เข้าไปแทรกแซงการกู้เงินของฟิลิปปินส์ในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ช่วงประธานาธิบดีมาคาปากัลเป็นต้นมา จนถึงสมัยประธานาธิบดีมาร์กอส สินค้าของสหรัฐอเมริกา จึงเข้ามาตีตลาดสินค้าฟิลิปปินส์มากมายเป็นเหตุให้ฟิลิปปินส์ต้องขาดดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามสหรัฐอเมริกา ก็ยังให้การสนับสนุนเงินพัฒนาเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมากเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่ของฐานทัพสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับฟิลิปปินส์ที่ควบคุมน่านน้ำแปซิฟิก ในยุคสงครามเย็น ทั้งทางความมั่นคงและการขนส่งสินค้า

ประธานาธิบดีมาคาปากัล หมดยุคในปี 1965 เขาได้ลงรับสมัครเลือกตั้งอีกครั้งแต่แพ้การเลือกตั้งให้กับเฟอร์ดินานด์ อี. มาร์กอส ซึ่งในขณะนั้นชาวฟิลิปปินส์ชื่นชอบมากเพราะเขาเป็นคนเรียนเก่งมาก เป็นที่เลื่องลือในบรรดาผู้เรียนนิติศาสตร์และเนติบัณฑิตยสภา ซึ่งมีบทบาทในการเลือกคณะกรรมการต่าง ๆ เข้าไปทำหน้าที่ในสภา อนึ่งมาร์กอสเป็นผู้เห็นด้วยกับนโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาสหรัฐอเมริกา จึงสนับสนุนให้มาร์กอสลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ออกไปเพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาเองที่จะกำจัดนโยบาย Filipino First Policy ออกไปด้วยเหตุผล 2 ประการดังกล่าว ทำให้มาร์กอสชนะการเลือกตั้งอย่างท่วมท้น การปกครองประเทศของมาร์กอสดำเนินไปอย่างราบรื่น ในขณะนั้นมีนักลงทุนสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเครือข่ายประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น ยุโรป ละตินอเมริกาได้เข้ามาลงทุนในประเทศจำนวนมาก และยังมีการจัดประชุมนานาชาติหลังไหลกันเข้ามาเป็นจำนวนมากด้วย อีกทั้งในขณะนั้นมีนักปฏิบัติการและนักศึกษาเข้าไปศึกษาในฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งในขณะนั้นยังไม่เจริญเท่าฟิลิปปินส์ทั้งการศึกษา การพัฒนาชนบท การรวมกลุ่มสหกรณ์ การแพทย์ และการสาธารณสุข เป็นต้น

⁶ สิดา สอนศรี. (2548). *ผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น.104-106.

นโยบายสังคมใหม่ ซึ่งเน้นการปกครองแบบเผด็จขาด มีพรรคการเมืองพรรคเดียว เน้นความสัมพันธ์กับเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อม ๆ กับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนา ทำให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อย และมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิมและประสบผลสำเร็จได้ในระยะหนึ่งก็ตาม (ตั้งแต่ปี 1973-1978) แต่หลังจาก ค.ศ. 1978 เป็นต้นมา มาร์กอสใช้จ่ายเงินของภาครัฐเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเอาเครือญาติบริวารเข้ามาเป็นสมาชิกสภาล่าง และสภาสูง เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมาร์กอสยุบพรรคการเมืองชาตินิยม (Nacionalista) และพรรคเสรีนิยม (Liberal Party) คงเหลือแต่พรรครัฐบาลเพียงพรรคเดียวคือ พรรคขบวนการสังคมใหม่ (Kilusang Bagong Lipunan)⁷ New Society Movement Party เพียงพรรคเดียว จึงเป็นการง่ายต่อการเลือกตั้งสมาชิกเข้ามาในรัฐบาล จากปัญหาเศรษฐกิจและพรรคพวกบริวาร (Cronies) ที่เข้ามาทำธุรกิจร่วมกับรัฐบาลและเอื้อประโยชน์ต่าง ๆ ให้ (Cronies Capitalism)⁸ เป็นสาเหตุให้สังคมฟิลิปปินส์ล้มละลายตามการประเมินขององค์การการเงินระหว่างประเทศ (IMF- International Monetary Fund) ใน ค.ศ. 1983⁹ ทำให้พลังประชาชนได้รวมตัวกันภายใต้ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ได้สร้างเครือข่ายและรวมพลังโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอสในปี 1986

กิจกรรม 6.1.1

1. จงอธิบายลักษณะการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960-1970
2. จงวิเคราะห์ถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ต่อการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์

แนวตอบกิจกรรม

1. ลักษณะการเมืองการปกครองของฟิลิปปินส์เป็นลักษณะประชาธิปไตย ภายใต้ระบบประธานาธิบดี ซึ่งมีระบบรัฐและถ่วงดุลระหว่าง 3 อำนาจคืออำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ มีพรรคการเมือง 2 พรรคใหญ่และมีการเลือกตั้งทางโดยตรงจากประชาชนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีไม่จำเป็นต้องสมัครในพรรคเดียวกัน ผู้สมัครตั้งแต่ประธานาธิบดี สมาชิก สภาสูง สมาชิกสภาล่าง และสมาชิกในระดับท้องถิ่นทั้งหมด ต้องสังกัดพรรคการเมือง

⁷ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 59-96.

⁸ Seagrave. (1999). *The Marcos Dtnasty*. New York: Harper and Row.

⁹ อ่านเพิ่มเติมที่ Sterling Seagrave. (1999). *The Marcos Dynasty*. New York: Harper & Row. ; Belinda Aquino. (1987). *The Politics of Plunder: The Philippines Under Marcos*. 2nd ed. Diliman: University of the Philippines.

2. บทบาทของสหรัฐอเมริกา ในฟิลิปปินส์ที่สำคัญคือ ประกันความมั่นคงให้กับฟิลิปปินส์ในด้านการต่อต้านคอมมิวนิสต์ การรักษาน่านน้ำในเอเชีย-แปซิฟิก ฟิลิปปินส์มีส่วนหนึ่งในทะเลจีนใต้ อีกทั้งสหรัฐอเมริกา ยังได้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อฟิลิปปินส์ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้าฐานทัพอันเป็นประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ในการรักษาน่านน้ำทางการเดินเรือ และความมั่นคงในแปซิฟิกด้วย

เรื่องที่ 6.1.2

การร่วมก่อตั้งอาเซียน (1967): วัตถุประสงค์และความคาดหวังของฟิลิปปินส์

การเป็นประธานาธิบดีของมาร์กอสในวาระแรกนั้น มาร์กอสมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างแนบแน่นกับสหรัฐอเมริกา และคล้อยตามนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์ และเน้นความมั่นคงภายในประเทศ ที่สำคัญฟิลิปปินส์เป็นประเทศแรกในบรรดากลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความเป็นประชาธิปไตยทุกภาคส่วนของสังคมได้ร่วมกันวิเคราะห์ว่าในช่วงสงครามเย็นนี้ ประเทศในภูมิภาคอาเซียนน่าจะมีภัยคุกคามจากประเทศคู่แข่งของสหรัฐอเมริกา เช่นจีนและสหภาพโซเวียต ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะร่วมกันจัดตั้งอาเซียน ด้วยความคิดริเริ่มของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอง ซึ่งในขณะนั้นมี 5 ประเทศ คือ ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ซึ่งไม่ใช่ประเทศในกลุ่มคอมมิวนิสต์และสังคมนิยม ถึงแม้ในอดีตฟิลิปปินส์จะไม่ค่อยสนใจอาเซียนมากนัก แต่ในช่วงสงครามเย็นนี้ มาร์กอสเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อปกป้องภูมิภาค อีกประการหนึ่งประเทศในกลุ่มมีทรัพยากรอันมากมายที่จะร่วมมือกันพัฒนาให้มีความเจริญร่วมกัน มาร์กอสมองว่าประเทศในกลุ่มมีความหลากหลายภายใต้ความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Diversity in Unity) คือ แต่ละประเทศมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ละประเทศได้รับอิทธิพลจากการตกเป็นอาณานิคม และได้รับอิทธิพลจากเมืองแม่มาไม่เหมือนกัน (ยกเว้นประเทศไทย) นี่คือการหลากหลาย แต่ก็สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกประเทศที่ร่วมมือกันแต่่นาซิโซ รามอส (Narciso Ramos) รัฐมนตรีต่างประเทศของฟิลิปปินส์ซึ่งร่วมในการลงนามปฏิญญาอาเซียน ในวันที่ 8 สิงหาคม 1967 ได้แถลงว่า “อาเซียนไม่ได้มีเจตจำนงเป็นองค์กรที่จะมาแทนที่ หรือจำกัดองค์กรซึ่งมีอยู่ในขณะนั้น (SEATO- ซีโต้) และเป็นการยากที่จะดำเนินตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ทั้งหมด แต่เป็นความตั้งใจดีของประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศ ที่จะประนีประนอม อดทน และเข้าใจซึ่งกันและกัน และฐานทัพ

สหรัฐอเมริกา ในฟิลิปปินส์ก็ยังคงมีความจำเป็นในช่วงสงครามเย็น และฟิลิปปินส์ก็ยังไม่เห็นด้วยกับการขยายสมาชิกไปถึงกลุ่มอินโดจีน”¹⁰ ซึ่งเป็นแนวคิดตามสหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์ของอาเซียน ที่ทั้ง 5 ประเทศได้ลงนามในปฏิญญาอาเซียน หรือปฏิญญากรุงเทพ ในวันที่ 8 สิงหาคม 1967 (ASEAN: ค.ศ. 1967) ได้แก่¹¹

1. เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และส่งเสริมด้านวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพ โดยยึดถือหลักความยุติธรรมและยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ
3. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือ กระทำการอย่างจริงจัง และให้มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริการ
4. ส่งเสริมความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรมและอำนวยความสะดวกในทางการศึกษา ทางด้านอาชีพ ด้านวิชาการ และทางด้านการบริหาร
5. ร่วมมือในทางการเกษตร อุตสาหกรรมและการค้า
6. ส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. ดำรงไว้ซึ่งความใกล้ชิดซึ่งกันและกัน เพื่อความมั่นคงในภูมิภาค

ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 7 ประการนี้ นำไปสู่ความคาดหวังว่า จะนำสันติภาพ ความเจริญก้าวหน้า และความรุ่งโรจน์มาสู่อาเซียนในอนาคต ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากอาเซียนในการเป็นผู้เจรจากับสหรัฐอเมริกา และแคนาดา ให้กับสมาชิกอาเซียน ซึ่งในช่วงนี้มีแต่การประชุม และการป้องกันมิให้คอมมิวนิสต์รุกรานอาเซียน

กิจกรรม 6.1.2

1. จงวิเคราะห์ถึงการจัดตั้งอาเซียนในปี 1967
2. ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากอาเซียนในด้านใดบ้าง

แนวตอบกิจกรรม

¹⁰ Abad. (2011). M.C., Jr. *The Philippines in ASEAM*. Manila: Anvil Publishing. p. 8.

¹¹ *Asean Document*. (1983). Bangkok: Ministry of Foreign Affaires. pp. 1-2.

1. การจัดตั้งประชาคมอาเซียนในช่วงสงครามเย็นของประเทศไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ สิงคโปร์นั้น มีเหตุผลในการให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพลังต่อรอง เพื่อไม่ให้คอมมิวนิสต์รุกราน ในช่วงสงครามเย็น อีกครั้งต้องการให้มหาอำนาจมาประกันความเป็นกลางให้ด้วย นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกัน พัฒนาเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคม และการศึกษาของทั้ง 5 ประเทศด้วย

2. ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากอาเซียนในการเจรจากับสหรัฐอเมริกา และแคนาดา เพื่อผลประโยชน์ ทางด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ปรากฏว่าในช่วงนี้ ฟิลิปปินส์เป็นศูนย์กลางของการศึกษา การ ประชุม และการส่งผู้เชี่ยวชาญไปเป็นที่ปรึกษาในกลุ่มอาเซียน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้จากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง ๆ ที่ในสมัยก่อนฟิลิปปินส์ไม่ค่อยมองอาเซียนมากนัก

เรื่องที่ 6.1.3

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในยุคสงครามเย็น

ฟิลิปปินส์มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับสหรัฐอเมริกา ในช่วงเวลาที่อยู่ภายใต้การปกครองของ สหรัฐอเมริกา และในช่วงได้รับเอกราช อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้ครอบงำ สังคมฟิลิปปินส์ นอกเหนือจากอิทธิพลของสเปน ด้วยเหตุนี้ นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ซึ่งคล้อยตาม นโยบายของสหรัฐอเมริกาที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์และเน้นความมั่นคงภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศของ ฟิลิปปินส์ในช่วงทศวรรษที่ 1960 นี้ อาจจะแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนมาร์กอสเป็นประธานาธิบดี และช่วง มาร์กอสเป็นประธานาธิบดี ช่วงก่อนมาร์กอสเป็นประธานาธิบดีนั้น เป็นนโยบายที่ฟิลิปปินส์เข้าข้างสหรัฐอเมริกา มาตลอด เนื่องจากสหรัฐอเมริกา ช่วยเหลือทั้งด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ ทั้งผู้นำฟิลิปปินส์ก็คิดว่าสหรัฐอเมริกาคือประเทศเดียวที่ช่วยเหลือฟิลิปปินส์ได้ เนื่องจากอยู่ในค่ายโลกเสรีด้วยกัน

ในสมัยมาร์กอส ฟิลิปปินส์ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในช่วงปี 1967 ทำให้มาร์กอสต้องคำนึงถึงปัจจัย ภายนอกโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้น ซึ่งแต่เดิมฟิลิปปินส์ก็ไม่ค่อยสนใจ อาเซียนมากนัก นอกจากนี้ มาร์กอสยังได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เปิดกว้าง เพราะมีความจำเป็นที่จะต้องเปิด การค้าเสรี (FTA) กับอาเซียน และนานาประเทศ ทั้งนี้เพื่อนำการพัฒนาการค้าการลงทุนมาสู่ประเทศ รวมทั้งเป็น พลังร่วมกับอาเซียนในการร่วมมือทางด้านความมั่นคงในภูมิภาคอีกด้วย จากทศวรรษที่ 1960-1982 ซึ่งเขาได้เขียน

ไว้ในหนังสือ *The New Philippine Republic*¹² มาร์กอสจึงได้ร่วมลงนามจัดตั้งสมาคมอาเซียนและได้กำหนดนโยบายต่างประเทศไว้ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์อันดีทางเศรษฐกิจกับประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป
2. สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับรัสเซียและยุโรปตะวันออก โดยเฉพาะกลุ่ม (COMECON - The Council for Mutual Economic Assistance) ซึ่งดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 1949-1991 โดยมีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ
3. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศจีน
4. สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์ไปทำงานเป็นแรงงานที่มีทักษะเป็นจำนวนมาก รวมทั้งหวังที่จะได้ประโยชน์จากน้ำมันด้วย
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจใหม่ของอันสแตต
6. สร้างความสัมพันธ์อันดี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กับกลุ่มอาเซียน

ถ้าดูนโยบายต่างประเทศของมาร์กอสในช่วงเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนแล้ว เขาคำนึงถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ประการต่อมาคือถ่วงดุลสหรัฐอเมริกา จีน และรัสเซีย ถึงแม้เขาจะได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา มากกว่าประเทศใด ๆ ก็ตาม

กิจกรรม 6.1.3

จงอธิบายถึงนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในยุคสงครามเย็น

แนวตอบกิจกรรม 6.1.3

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในยุคสงครามเย็นนั้น เอนเอียงไปทางสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความช่วยเหลือและประกันความมั่นคงจากภัยรุกรานคอมมิวนิสต์ ทั้งภายในและภายนอก อีกครั้งการพึ่งพาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ก็เป็นสิ่งจำเป็นของฟิลิปปินส์ในยุคฟื้นฟูประเทศ

¹² Marcos. (1982). *The New Philippine Republic*. Manila: Marcos Foundation . p.15.

ตอนที่ 6.2

บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในยุคทศวรรษ 1970

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ในตอนที 6.2 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

- 6.2.1 ปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจก่อนประกาศกฎอัยการศึก
- 6.2.2 การประกาศกฎอัยการศึกใน ค.ศ. 1972 และการสร้างสังคมใหม่
- 6.2.3 การเจรจา และการแก้ปัญหากลุ่มมุสลิมในภาคใต้
- 6.2.4 การเพิ่มบทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียน

แนวคิด

1. ฟิลิปปินส์มีปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจก่อนมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกใน ค.ศ. 1972 โดยมีปัญหาภายในจากการรุกรานของกลุ่มคอมมิวนิสต์ในประเทศ กลุ่มแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้ การต่อต้านฐานทัพสหรัฐอเมริกา ในประเทศ จนมาร์กอสไม่สามารถรักษาสถานการณ์ในประเทศได้ อีกทั้งมาร์กอส กำลังจะหมดวาระการเป็นประธานาธิบดี ในปี 1973 ซึ่งไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้อีกในวาระที่ 3 จึงเป็นสาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึก

2. การประกาศกฎอัยการศึกของมาร์กอส มาร์กอสได้สร้างแนวคิดการสร้างสังคมใหม่ โดยการสร้างฟิลิปปินส์ให้เป็นที่รู้จักของสมาชิกในอาเซียนและประเทศนอกภูมิภาค มีการสร้าง โครงสร้างพื้นฐานและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทำให้ในช่วงเวลานั้นฟิลิปปินส์มีความเจริญมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

3. การเจรจาและแก้ปัญหากลุ่มมุสลิมภาคใต้ หลังจากการประกาศกฎอัยการศึก ได้มีการเจรจาโดยมีลิเบียเป็นตัวกลางเจรจา และมีองค์กรมุสลิมโลกเป็นผู้สังเกตการณ์ ทำให้เหตุการณ์สงบชั่วคราว แต่มาร์กอสไม่สามารถดำเนินตามข้อตกลงได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสู้รบกับกองทัพฟิลิปปินส์

4. การเพิ่มบทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียนในฐานะผู้เจรจาเรื่องต่าง ๆ ให้อกับอาเซียน ทำให้ฟิลิปปินส์เป็นผู้นำในการเจรจาขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความมั่นคงให้กับประเทศในกลุ่ม

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 6.2 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายถึงสาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึก
2. อธิบายถึงการเมืองในช่วงประกาศกฎอัยการศึก และการสร้างสังคมใหม่
3. อธิบายวิธีการแก้ปัญหาสุลติมทางภาคใต้ของมาร์กอส
4. อธิบายบทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียนในด้านต่าง ๆ

เรื่องที่ 6.2.1

ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก่อนประกาศกฎอัยการศึก

ปัญหาทางการเมือง

การปกครองประเทศในวาระที่ 2 ของมาร์กอส จากปี 1969 เป็นต้นมานั้น ไม่มีความโปร่งใสเท่าที่ควร เนื่องจากเขาได้เอาเครือญาติบริวาร (Cronies) เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง และทำธุรกิจในภาครัฐ ทำให้เกิดการคอร์รัปชันเกิดขึ้นมากมาย จนทำให้เกิดการประท้วงขึ้นมาจากภาคประชาสังคม กลุ่มต่าง ๆ ประกอบกับเศรษฐกิจโลกตกต่ำโดยเฉพาะใน โลกตะวันตก และเกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน ซึ่งเป็นช่วงที่ประธานาธิบดีนิกสัน จนถึงสมัยประธานาธิบดีเรแกน¹³ ส่งผลกระทบต่อความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางการทหารของฟิลิปปินส์ด้วยงบประมาณที่ส่งมาให้ฟิลิปปินส์ก็น้อยลง ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ตกต่ำจนทำให้เกิดการประท้วงกันอย่างกว้างขวาง อีกครั้งฝ่ายซ้ายคอมมิวนิสต์และขบวนการแบ่งแยกดินแดน ได้เรียกร้องการปกครองตนเองอีกด้วย แต่ประการสำคัญ ในวาระที่ 2 (1969-1972) ของการเป็นประธานาธิบดีของมาร์กอสใกล้จะหมดลง ซึ่งเขาจะเป็นประธานาธิบดีได้แค่ 2 วาระเท่านั้น เป็นเหตุให้มาร์กอสฉวยโอกาสประกาศกฎอัยการศึกในวันที่ 23 กันยายน 1972¹⁴ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ฟิลิปปินส์ไม่ได้สนใจอาเซียนนัก เพราะมุ่งแต่แก้ปัญหาภายในประเทศมากกว่า

ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่

ปัญหาการว่างงาน การว่างงานเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศที่มีเกษตรกรรมเป็นหลักอย่างเช่นประเทศฟิลิปปินส์ การผลิตได้หลายสาขาดกต่ำ เช่น ข้าว ป่าน ปอ สับปะรด มะพร้าว เป็นต้น ทำให้เกิดการว่างงาน 4 ประเภทคือ

1. การตกต่ำในสาขาการเกษตร เนื่องจากเกิดสภาวะผิดปกติของสภาพดิน ฟ้า อากาศ ในระหว่าง ค.ศ. 1969-1972 ทำให้ชาวนาชาวไร่ที่ทำงานอยู่ในท้องถิ่นอพยพเข้ามาหาเลี้ยงชีพในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ จนทำให้เกิดการแออัดในเมือง

¹³ สีดา สอนศรี. (2550). เรื่องเดียวกัน. น. 11.

¹⁴ Marcos, **Proclamation 1021**, 21 July 1972.

2. การตกต่ำในสาขาการก่อสร้าง เนื่องจากเกิดการชะงัก ของค่าใช้จ่ายของรัฐบาล ทำให้โครงการก่อสร้างต้องหยุดชะงักลงด้วย การจ้างงานจึงลดลง

3. การตกต่ำในสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องจากผลผลิตตกต่ำ ราคาสินค้าทุกประเภทสูงขึ้นมาก ประชาชนลดการบริโภค สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาตีตลาดภายใน ทำให้เกิดเงินเฟ้อภายในประเทศ คนงานเป็นจำนวนมากถูกบังคับให้ออกจากงาน อุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ในฟิลิปปินส์ต้องตกอยู่ในมือของต่างชาติ ร่วมกับพรรคพวกบริวารของมาร์กอส ได้แก่ อุตสาหกรรมมะพร้าว น้ำตาล สับปะรด กล้วย ป่าไม้ ซึ่งบริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นบริษัทของสหรัฐอเมริกา เช่น บริษัท Castle and Cocke, Standard Fruit Plus, Del Monte Corporation เป็นต้น¹⁵ บริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทที่เอาผลผลิตของฟิลิปปินส์ส่งออกไปทำเป็นสินค้าอุตสาหกรรม และนำเข้ามาในฟิลิปปินส์ โดยอาศัยแรงงานราคาถูกในฟิลิปปินส์ ประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้จึงมีน้อย ปัญหา เศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อปัญหา การจ้างงานในฟิลิปปินส์ และส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อในฟิลิปปินส์อย่างมาก เพราะรายจ่ายมากกว่ารายรับ อีกทั้งการบริโภคในประเทศต่ำลง เนื่องจากราคาสินค้าแพงขึ้น ส่งผลต่อการขาดดุลทางการค้าด้วย¹⁶ การตกต่ำในสาขาบริการต่าง ๆ ได้แก่ การคมนาคม ไฟฟ้า โทรศัพท์ โรงแรม ฯลฯ ส่งผลให้เกิดปัญหาการคมนาคมติดต่อดู้อีสารภายในประเทศ อีกทั้งกระทบนักลงทุนต่างชาติอีกด้วย

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร เป็นปัญหาที่ฟิลิปปินส์ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากตามหลักศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกแล้ว ห้ามไม่ให้มีการคุมกำเนิด เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นแต่เศรษฐกิจของประเทศยังคงตกต่ำ ทำให้ชาวฟิลิปปินส์ต้องออกไปหางานทำในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เป็นต้น

ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนประท้วงรัฐบาล ประกอบกับ มาร์กอสกำลังจะหมดวาระการเป็นประธานาธิบดีในวาระที่ 2 และไม่สามารถลงรับสมัครเลือกตั้งได้อีกตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นเหตุให้มาร์กอสประกาศกฤษฎีกาการศึก

¹⁵ สิดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 78-80.

¹⁶ *เรื่องเดียวกัน*. น. 80.

กิจกรรม 6.2.1

ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ก่อนประกาศกฎอัยการศึกมีอะไรบ้าง ที่เป็นสาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึก

แนวตอบกิจกรรม

1. ปัญหาทางการเมืองคือ การก่อวินาศกรรมของคอมมิวนิสต์ภายใน และปัญหาการแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้
2. ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ อันเกิดจากปัญหาทางการเมืองของเครือญาติ บริวาร ซึ่งได้แก่ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการตกต่ำในการก่อสร้าง ปัญหาการตกต่ำในสาขาการบริการ ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่งเป็นสาเหตุของการประกาศกฎอัยการศึก

เรื่องที่ 6.2.2

การประกาศกฎอัยการศึก ค.ศ. 1972¹⁷ และ การสร้างสังคมใหม่

การประกาศกฎอัยการศึกมีสาเหตุอยู่ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยภายในที่มาร์กอสสร้างเครือญาติ บริวาร มาดำรงตำแหน่งทางการเมือง และทำธุรกิจจนกลายเป็นธุรกิจของกลุ่มเดียวที่สามารถคุมเศรษฐกิจของทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาเสื่อมโทรมภายในประเทศ เกิดการว่างงาน เศรษฐกิจตกต่ำ และปัญหาภายในฐานทัพสหรัฐอเมริกา ในฟิลิปปินส์

2. ปัจจัยภายนอกคือ เศรษฐกิจใน โลกตะวันตกตกต่ำ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์อยู่ลดน้อยลงไปมาก จนฟิลิปปินส์ต้องลดค่าใช้จ่ายลง คนว่างงานเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดการประท้วงกันอย่างกว้างขวาง ทำให้สหรัฐอเมริกา เห็นด้วยกับการประกาศกฎอัยการศึก¹⁸ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ประชาชนในประเทศประท้วง อันจะส่งผลต่อการมีอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา เช่นการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการคงอยู่ของฐานทัพสหรัฐอเมริกาต่อไป เนื่องจากฐานทัพสหรัฐอเมริกา ที่ตั้งอยู่ในฟิลิปปินส์ เป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียแปซิฟิก การควบคุมน่านน้ำนี้ได้ เท่ากับเป็นการควบคุมการค้าทางทะเล และความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ในช่วงสงครามเย็น

เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกแล้ว เขามีแนวคิดที่จะสร้างสังคมใหม่ให้ดีกว่าเดิม แนวคิดสังคมใหม่ (New Society) ของเขาคือ¹⁹

1. การพัฒนาภูมิภาคต่าง ๆ ให้ทันสมัย โดยการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การจัดรูปแบบสหกรณ์ การจัดการศึกษา การปฏิรูปที่ดิน การวางแผนครอบครัว การพัฒนาด้านการส่งออก การท่องเที่ยว และพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อประสานงานในการวางแผน และทำวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของประชากร การพัฒนาดีขึ้นกว่าเดิมแต่ไม่มากนัก เพราะติดขัดด้วยระบบราชการ และการจัดสรรงบประมาณที่มีไม่เพียงพอ

2. ด้านการบริหาร มาร์กอสได้ปรับปรุงการบริหารประเทศเสียใหม่ โดยยุบองค์กรที่ไม่จำเป็นออก รวมหน่วยงาน และตั้งหน่วยงานใหม่ เช่น กรมมาธิการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่วางแผนด้าน

¹⁷ กฎหมาย Proclamation 1081 ได้ลงนามวันที่ 21 กรกฎาคม 1972.

¹⁸ Bonner. (1987). *Dancing with a Dictator*. Manila: Cacho Hermanos, Inc. p. 6

¹⁹ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 85-117.

เศรษฐกิจทั้งหมดของประเทศ ภายใต้คณะกรรมการทางเศรษฐกิจของประธานาธิบดี เพื่อประสานงานกับหน่วยตรวจสอบและวางแผนระดับภาค โดยยุบคณะกรรมการออกทุกระดับ เป็นต้น

3. ด้านการศึกษา มาร์กอสมุ่งส่งเสริมการศึกษาสายอาชีพ เพื่อรองรับงานในประเทศ แต่ปัญหาก็คือการขาดเงินทุนทางการศึกษาของผู้เข้าเรียน

4. ด้านการคุ้มครองแรงงานสัมพันธ์ รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ โดยให้สวัสดิการแก่ลูกจ้างเพิ่มมากขึ้น ศูนย์แนะแนวอาชีพตั้งแต่ประชาชนระดับล่างขึ้นไป รวมทั้งได้ตั้งคณะกรรมการแรงงานแห่งชาติขึ้น (National Labor Relations Commission) เป็นการถาวร

5. การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศกับเพื่อนบ้าน อาเซียน สหรัฐอเมริกา และตะวันออกกลาง เศรษฐกิจระหว่างปี 1972-1974 อยู่ในระดับดี เนื่องจากกฎอัยการศึกได้สร้างความเป็นระเบียบในสังคม ไม่มีการประท้วง การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ทำให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนกันมาก

6. การปฏิรูปที่ดิน มีการตั้งโครงการปฏิรูปที่ดินหลายโครงการ เช่น เวนคืนและซื้อที่ดินจากเอกชนเพื่อนำมาให้กับผู้ที่ไม่มียี่ดินทำกิน การให้ประชาชนเช่าที่ดินพร้อมทั้งปรับปรุงที่ดิน การบุกเบิกที่ดินสาธารณะให้เป็นนิคมสร้างตนเอง ทั้งที่เป็นโครงการประชานิยมที่เอาใจชวานา เพื่อลดการประท้วง

7. การจัดประชุมนานาชาติ ในช่วงนี้มีการจัดประชุมนานาชาติเป็นจำนวนมาก เนื่องจากบ้านเมืองมีความสงบ ไม่มีอาชญากรรม และมีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมที่จะจัดประชุมได้มากขึ้น การจัดประชุมในระดับนานาชาตินี้เองนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศในขณะนั้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา

ถึงแม้มาร์กอสจะทำให้ประเทศล้มละลายก็จริง แต่มีโครงการหลายโครงการ ที่ประสบความสำเร็จและได้ใช้ประโยชน์ในปัจจุบันซึ่งได้แก่

1) ศูนย์วัฒนธรรมแห่งฟิลิปปินส์ (Cultural Center of the Philippines) ซึ่งใช้เป็นที่แสดงละครบัลเลต์ดนตรี และการประชุมใหญ่ ๆ

2) โรงละครแสดงศิลปะพื้นบ้าน (Folk Art Theatre) ใช้เป็นที่แสดงศิลปะพื้นบ้านของฟิลิปปินส์ และศูนย์นี้ได้ใน

การจัดประกวดนางงามจักรวาลในปี 1974

1) ศูนย์ประชุมนานาชาติของฟิลิปปินส์ (Philippine International Convention Center) ซึ่งใช้ในการจัดการประชุมระดับนานาชาติ และอาเซียนก็เคยจัดการประชุมที่นี่ ศูนย์นี้เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในบริเวณศูนย์วัฒนธรรมแห่งฟิลิปปินส์

- 2) ศูนย์ศิลปะแห่งชาติ (National Arts Center) เป็นศูนย์ที่ใช้ ในการแสดงผลงานศิลปะของเยาวชน
  - 3) นายอง ปิลิปิโน (Nayong Pilipino) เป็นศูนย์จำลองเมืองต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในฟิลิปปินส์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ยกตัวอย่างเช่น นาขั้นบันได (Banaue Rice Terraces) ภูเขาช็อกโกแลต (Chocolate Hills) ปักสังหาน (Pagsanghan) ตาโกไต (Tagaytay) เป็นต้น
  - 4) People’s Park in the Sky เป็นบ้านพักแขกผู้มาเยือน ประธานาธิบดีเรแกน ก็เคยได้มาพักที่นี่
  - 5) ศูนย์โรคหัวใจแห่งฟิลิปปินส์ (Philippine Heart Center) รวมหมอผู้เชี่ยวชาญด้าน โรคหัวใจมาอยู่ที่นี่
  - 6) ศูนย์โรคตับแห่งฟิลิปปินส์ (Lung Center of the Philippines)
  - 7) ศูนย์โรคไต และการปลูกถ่ายไตเทียมแห่งชาติ (The National Kidney and Transplant Institute)
  - 8) สะพานซาน ฮวนนิโค (San Juanico Bridge) เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงฟิลิปปินส์ทอดยาวจากซามาร์ ไปสู่เลเต ข้ามช่องแคบซานฮวนนิโค ว่าเป็นสะพานที่ยาวที่สุดในฟิลิปปินส์
- โครงการที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้ ได้สร้างขึ้นในสมัยที่มาร์กอสมีอำนาจ ถึงแม้จะมีการสร้างโครงการ และการพัฒนาประเทศมากมายก็ตาม และการพัฒนานั้นมาจากเงินกู้ และมีการคอร์รัปชั่นเกิดขึ้นมากมาย ความดีของมาร์กอสจึงมาพร้อม ๆ กับการสร้างพรรคพวก บริวาร และการคอร์รัปชั่น
- อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะศูนย์การประชุม และศูนย์การแสดงศิลปะต่าง ๆ ก็เป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศฟิลิปปินส์ให้เป็นที่รู้จักของภูมิภาคอาเซียนในขณะนั้นด้วย

กิจกรรม 6.2.2

จงอธิบายถึงการสร้างสังคมใหม่และการพัฒนาประเทศของมาร์กอส

แนวตอบกิจกรรม 6.2.2

มาร์กอสได้สร้างแนวคิดการสร้างสังคมใหม่ โดยการสร้างฟิลิปปินส์ให้เป็นที่รู้จักของสมาชิกในอาเซียน และประเทศนอกภูมิภาค มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่เป็นที่เชิดหน้าชูตาของฟิลิปปินส์ ในช่วง 1972-1977 จึงเป็นช่วงที่เป็นฟิลิปปินส์เจริญมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีนักวิชาการ นักพัฒนาชนบท และนักบริหารไปศึกษาและดูงานในประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงนี้

เรื่องที่ 6.2.3

การเจรจาและการแก้ปัญหาของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนมุสลิมภาคใต้ ในช่วงมาร্কอสกลุ่ม MNLF (Moro National Liberation Front)

ในช่วงมาร্কอสปกครองประเทศในปี 1968 มาร্কอสได้ออกกฎหมายที่ดิน เพื่อให้ชาวฟิลิปปินส์ที่เป็นคริสเตียนลงไปทำมาหากินในภาคใต้มากขึ้น ทำให้ชุมชนมุสลิมที่สูญเสียที่ดินบางกลุ่มที่เป็นหัวรุนแรงได้ทำการประท้วงต่อต้านรัฐบาล หลังจากได้มีการประนีประนอมแล้ว มาร্কอสก็ได้แต่งตั้งบุคคลที่เป็นมุสลิมเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อไม่ให้พวกเขาเกิดความแปลกแยก หลังจากนั้นก็ได้ตั้งหน่วยคอมมานโดมุสลิมซึ่งถูกฝึกให้เป็นสายลับเข้าไปปลุกระดมในเกาะซามาร์ ให้เข้ามารวมกับมุสลิม โดยในขั้นแรกให้ชื่อโครงการนี้ว่า Project Merdeka (Merdeka คือ ความเป็นอิสระภาพ) โดยรัฐบาลบอกว่าจะฝึกให้ไปรบกับคอมมิวนิสต์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว รัฐบาลต้องการฝึกให้ไปบ่อนทำลายพี่น้องชาวมุสลิมในเกาะซามาร์ เพื่อยึดซามาร์กลับคืนมา ฟิลิปปินส์อ้างว่าเกาะซามาร์เคยถูกปกครองโดยสุลต่านของฟิลิปปินส์ เพราะฉะนั้นเกาะนี้จึงควรเป็นของฟิลิปปินส์ ภายหลังชาวมุสลิมที่ถูกฝึกเหล่านี้รู้ความจริง จึงไม่ต้องการไปบ่อนทำลายพี่น้องชาวมุสลิมด้วยกัน จึงได้พยายามหนีออกจากค่ายที่ คอร์เรฮิดอร์ (Corregidor) แต่ถูกทางการฟิลิปปินส์สังหารหมู่ เพื่อไม่ให้ประชาชนรู้ความจริง จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เกิดการบาดหมางในกลุ่มมุสลิม ทำให้กลุ่มมุสลิมต้องการแบ่งแยกดินแดนเกิดขึ้น ได้แก่กลุ่ม Moro National Liberation Front- MNLF ภายใต้การนำของนุร์ มิซูอารี (Nur Misuari) เขาเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) จะได้ออกมาเป็นผู้นำขบวนการในครั้งนี้ โดยจัดตั้งกองทัพบังซาโมโร (Bangsamoro Army) ขึ้น โดยรวมเอามุสลิมรุ่นหนุ่มสาวเข้ามาร่วมขบวนการ กลุ่มนี้ไม่ยอมรับมุสลิมรุ่นเก่า ที่ยังนับถือดาตู (Datu) อยู่

ในช่วงปี 1970 มีการสู้รบระหว่างมุสลิมกลุ่มนี้ในทหารฝ่ายรัฐบาล ประกอบกับในปี 1972 มาร্কอสได้ประกาศกฎอัยการศึก และสั่งจับผู้ประท้วงในกลุ่ม MNLF ทำให้กลุ่มนี้ขอความช่วยเหลือไปที่องค์การที่ประชุมมุสลิม (Organization of Islamic Conference- OIC) ในขณะเดียวกันก็ปลุกระดมทั่วภาคใต้ด้วยความช่วยเหลือของคุณ มุสตาฟา (Tun Mustapha) จากรัฐซาบาห์ ในมาเลเซีย และจาก คัดดาฟี (Kadafi) จากลิเบีย²⁰ ขบวนการกลุ่มนี้ต้องการปกครองเป็นอิสระ (Autonomous) ภายใต้รัฐบาล มาร্কอสจึงได้ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้มุสลิมหยุดการทำ การประท้วงและโจมตีค่ายทหารของรัฐบาล เช่น เจรจากับ นุร์มิซูอารี แต่งตั้งชาวมุสลิมให้มาดำรงตำแหน่งใน

²⁰ De los Santos. (1979). "Towards a Solution of Moro Problem." *Southeast Asian Affairs*. p. 212.

รัฐบาล ประกาศโครงการพัฒนาภาคใต้ในเขตที่มีมุสลิมอยู่อย่างหนาแน่น นอกจากนี้รัฐบาลยังได้รับการช่วยเหลือจากต่างชาติในการพัฒนากลุ่มนี้ ซึ่งเป็นที่รับรู้กันทั่วโลกกลุ่ม MNLF ได้เรียกร้องรัฐบาล 4 ประการ คือ²¹

- 1) ให้ถอนทหารของรัฐบาลทั้งหมดออกจากภาคใต้
- 2) คืนดินแดนบรรพบุรุษ (Ancestral Domain) ให้มุสลิมทั้งหมด
- 3) ใช้กฎหมายมุสลิม ซึ่งเป็นกฎหมาย ประเพณี และมรดก แก่มุสลิมภาคใต้
- 4) ยินยอมให้ภาคใต้ปกครองตนเองภายใต้รัฐบาลกลาง

แต่ก่อนที่รัฐบาลมาร์กอสจะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งลงไป นูร์มิซูอาก็ได้นำเรื่องร้องขอนี้เข้าสู่องค์การที่ประชุมมุสลิม และกลุ่ม MNLF จนบรรลุข้อตกลงตรีโพลี (Tripoli) ในปี 1976 ซึ่งให้มินดาเนา 13 จังหวัดและ 9 เมืองในขณะนั้นเป็นเขตปกครองตนเอง (Autonomous) ได้อยู่ภายใต้รัฐบาลฟิลิปปินส์ในเรื่องความมั่นคงและการต่างประเทศ²²

แต่หลังจากมีการเจรจา มาร์กอสได้กับคำข้อตกลง เพราะเกรงว่าถ้าทำตามข้อตกลงตรีโพลีแล้ว จะทำให้ภาคใต้แยกเป็นอิสระได้โดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลในอนาคต เขาจึงจำกัดการปกครองตัวเองในจันตาวี-ตาวี (มุสลิมร้อยละ 96) ลานา เดลซัวร์ รวมเมือง มาราวี (มุสลิมร้อยละ 91)²³ ทำให้กลุ่ม MNLF ไม่พอใจ และต่อสู้กับทหารของรัฐบาล แต่ในขณะเดียวกัน มาร์กอสก็ได้พัฒนาภาคใต้ได้ด้ตั้งคณะกรรมการบูรณาการแห่งชาติ (Commission on National Integration- CNI) เพื่อทำหน้าที่ศึกษาปัญหาภาคใต้ ส่งเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และความมั่นคงทางการเมือง จัดตั้งธนาคารมุสลิม (Amanah Bank) จัดตั้งศูนย์มุสลิมศึกษา (Institute of Islamic Studies) ที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) ประกาศวันฉลองการถือศีลบวช (Ramadan) และการรื่นเริงหลังจากการถือศีลบวช (Hari Raya) และใช้กฎหมายมุสลิม (Sharia Law) ในภาคใต้ในปี 1977²⁴ แต่มาร์กอสมิได้ดำเนินการตามคำเรียกร้องของกลุ่ม MNLF ประกอบกับประธานกลุ่ม คือ ซาลามัต ฮาซิม (Salamat Hashim) ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของ นูร์มิซูอริ ที่ได้เรียกร้องรัฐบาล แต่ในขณะเดียวกันก็มีการคอร์รัปชั่นขึ้นในกลุ่มนี้ จึงได้แยกตัวมาตั้งกลุ่มใหม่ คือ MILF (Muslim Islamic Liberation Front) ในปี 1981 แนวคิดของกลุ่มนี้ต่างจากแนวคิดของกลุ่ม MNLF คือ ต้องการแยกเป็นรัฐอิสลาม มีวิถีชีวิตและระบบการเมืองเป็นอิสลาม ซึ่งรัฐบาล

²¹ *Ibid.* pp. 48-50.

²² *Ibid.*

²³ *Ibid.*

²⁴ Presidential Decree, No.1083.

มาร์กอสในขณะนั้น ก็ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเรียกร้องได้ การโจมตีค่ายทหารของรัฐบาลจากปี 1972-1980 ก็มีมาโดยตลอด เพราะ 13 จังหวัด ตามข้อเรียกร้องเดิม มีคริสเตียนมากกว่ามุสลิมซึ่งเป็นการยากต่อการปกครอง

หลักการสำคัญกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงซึ่งเป็นลูกหลานของกลุ่ม MNLF และ MILF ก็ก่อตัวขึ้นภายในประเทศ คือกลุ่มอามูไซยาฟ นำโดย Abdul Raggak Janjalani ซึ่งมีพฤติกรรมลักพาตัวเรียกค่าไถ่ ฆ่าตัดหัว และได้ตั้งฉายาของกลุ่มว่า ผู้ถือดาบ (Bearer of Sword หรือ King of Sword) ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ถือว่า กลุ่มนี้มีพฤติกรรมโหดร้าย และเป็นกลุ่มก่อการร้าย

เหตุการณ์ทางการเมืองในฟิลิปปินส์เกี่ยวกับกลุ่มมุสลิมในภาคใต้ในทศวรรษที่ 1970 นั้น ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของฟิลิปปินส์กับอาเซียนในทาง สักคมและเศรษฐกิจเพราะรัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาการเมืองภายในมากกว่าจึงทำให้การติดต่อระหว่างฟิลิปปินส์กับอาเซียนน้อยลงไปมากโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเคยมองฟิลิปปินส์ในภาพบวก

กิจกรรม 6.2.3

1. มาร์กอสใช้กลยุทธ์อย่างไรในการแก้ปัญหามุสลิมภาคใต้
2. มุสลิมภาคใต้เรียกร้องอะไรจากรัฐบาลบ้าง

แนวตอบกิจกรรม

1. มาร์กอสใช้วิธีการเจรจากับกลุ่ม MNLF โดยมีโครงการพัฒนาภาคใต้ และให้ที่ประชุมมุสลิมเป็นผู้ไกล่เกลี่ย โดยมีลิเบียเป็นตัวกลาง ในขณะเดียวกันก็ประกาศให้โลกรู้ว่า กลุ่มมุสลิม MNLF นี้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างชาติและมีการคอร์รัปชันภายใน

2. มุสลิมภาคใต้เรียกร้องให้รัฐบาลมาร์กอส ให้ถอนทหารของรัฐบาลออกจากเขตมุสลิม รวมทั้งเรียกร้องดินแดนบรรพบุรุษมุสลิมคืนทั้งหมด (ก่อนสเปนเข้าครอบครอง) มุสลิมมาตั้งรกรากอยู่ก่อนแล้ว อีกครั้งให้รัฐบาลรับรองกฎหมายมุสลิม ซึ่งเป็นกฎหมายประเพณีและมรดกของชาวมุสลิมอีกด้วย

เรื่องที่ 6.2.4

การเพิ่มบทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียน

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในทศวรรษที่ 1970 ฟิลิปปินส์มีปัญหภายในคือปัญหาการประท้วงทางการเมือง ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในช่วงปี 1975 เป็นต้นมาทำให้ฟิลิปปินส์มุ่งแก้ปัญหาภายในมากกว่า

บทบาทในอาเซียนนั้น ฟิลิปปินส์ก็ไม่ได้ละเลยแม้จะมุ่งแก้ปัญหาภายในประเทศก็ตาม นโยบายต่างประเทศจึงไม่ต่างกันมากกับนโยบายในทศวรรษที่ 1960 แต่ที่สำคัญในปี 1972 สหรัฐอเมริกา ได้เปิดความสัมพันธ์กับประเทศจีน ทำให้ฟิลิปปินส์ซึ่งมีนโยบายตามสหรัฐอเมริกา ได้ไปเชื่อมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศจีน ซึ่งในขณะนั้นข้อตกลงความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา Laurel Langley Agreement กำลังจะหมดในปี 1974 และเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันทั่วโลกซึ่งกระทบกับฟิลิปปินส์ด้วย มาร์กอสเล็งเห็นว่า การมีความสัมพันธ์กับจีนในยุคก่อนคลายความตึงเครียดนี้ จะทำให้ฟิลิปปินส์ได้เปิดกว้างทางการค้ากับจีน พร้อมทั้งยกเลิกการห้ามชาวฟิลิปปินส์เข้าไปในประเทศจีนด้วย²⁵ ประเทศจีนได้เข้ามาช่วยเหลือฟิลิปปินส์ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงทศวรรษที่ 1980 แต่เนื่องด้วยเหตุความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ทำให้ความสัมพันธ์กับจีนไม่ราบรื่นเท่ากับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน²⁶ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกายังมีบทบาทในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ เพราะยังมีฐานทัพเรืออยู่ที่อ่าวซูบิก และฐานทัพอากาศที่คล้าก ซึ่งแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ต่อฟิลิปปินส์แม้จะน้อยลงก็ตาม

บทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียนนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำประเทศคือประธานาธิบดีเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยมีรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นที่ปรึกษามาร์กอสจึงต้องเปิดกว้างนโยบายทางเศรษฐกิจไปสู่จีน และประเทศตะวันออกกลาง เพื่อความอยู่รอดของประเทศ

ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ประเทศในกลุ่มอาเซียนมุ่งสู่ความสัมพันธ์ต่างประเทศกับประเทศนอกกลุ่มภูมิภาค ก่อนการประชุมที่บาหลี (Bali Summit 1976) ประเทศในกลุ่มได้ตกลงกันว่าช่วงนี้เป็นช่วงผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อความอยู่รอดของอาเซียน และใช้อาเซียนเป็นเครื่องมือต่อรอง แต่ในช่วงนี้ยังไม่มีจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศใด อาจจะเป็นเพราะอาเซียนต้องเริ่มคิดที่จะดำเนินการ ในช่วงนี้

²⁵ Lim (1999) . “ The Political Economy of the Philippines.” PASCN, Discussion Paper. p. 10.

²⁶ Ilano. (2017). Development and Present States of Economic Relations between China and the Philippines. Ugong, Vol 9.

เพียงแต่เริ่มที่จะเจรจาจากลัทธิอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ประชาคมยุโรป แคนาดา และ ยูเอ็นดีพี (UNDP) ในปี 1975 อาเซียน ได้ตกลงกันอย่างแน่นอนว่าจะมีการเจรจาความร่วมมือระหว่างผู้นำรัฐบาลกันที่บาหลี ระหว่างวันที่ 23-24 กุมภาพันธ์ 1976 และในครั้งนี้อาเซียนได้พัฒนาจิตสำนึกร่วมกันในความเป็นเอกภาพของภูมิภาค นอกจากนี้ผู้นำยังได้ตกลงกันที่จะสร้างความมั่นคงทางการเมืองให้เหนียวแน่น ซึ่งในครั้งนี้มีมาร์กอสก็เป็นผู้ดำเนินการเสนอประเด็นทางความร่วมมือทางการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ที่ในช่วงนั้นมีวิกฤตการณ์ในอินโดจีน อีกทั้งสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบทบาทอยู่ในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะในประเทศที่ร่วมก่อตั้งซีโต้มาด้วยกัน คือไทยและฟิลิปปินส์ ที่กล้วยคอมมิวนิสต์ อีกทั้งประเทศส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยกับการกระชับความมั่นคงระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้น

ในส่วนบทบาทของฟิลิปปินส์ในการประชุมที่บาหลีก็คือการเสนอให้ร่วมมือด้านความมั่นคง การขจัดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีภัยพิบัติ ขจัดความยากจน และร่วมมือกับกลุ่มอาเซียนในข้อตกลงในการสร้างได้ให้อาเซียนเป็นเขตสันติภาพ อิสระภาพและความเป็นกลาง ทั้งนี้ในข้อตกลงดังกล่าวมีข้อสำคัญที่จะไม่ยอมให้มหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่งเข้ามาแทรกแซงเหมือนองค์การซีโต้ในอดีตได้อีกฟิลิปปินส์เป็นผู้เสนอให้มีความร่วมมือทางด้านความมั่นคงและขจัดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศในการประชุมที่บาหลี ซึ่งฟิลิปปินส์ได้นำมากำหนดนโยบายต่างประเทศในช่วงนี้ด้วย

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ ช่วง ค.ศ. 1976-1979 คือ

- 1) เน้นความสัมพันธ์กับประเทศภายนอกให้มากขึ้น
  - 2) เน้นความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศให้เหนียวแน่นขึ้น เนื่องจากช่วงนี้กลุ่มอินโดจีนเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของกลุ่มอาเซียนด้วย ที่สำคัญกล้วยคอมมิวนิสต์รุกราน
  - 3) เน้นความสำคัญแบบทวีภาคีภายในกลุ่มและพหุภาคี
  - 4) ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับกลุ่มประเทศสังคมนิยม
  - 5) แสวงหาความสัมพันธ์ทางการค้าและทางด้านความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกา
  - 6) แสวงหาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้ากับกลุ่มประเทศยุโรป
  - 7) ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับสาธารณรัฐประชาชนจีนและญี่ปุ่น
  - 8) สนับสนุนประเทศในกลุ่มอาหรับในการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพในตะวันออกกลาง
- ตามแนวนโยบายของสหประชาชาติ

เมื่อวิเคราะห์นโยบายของประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงนี้แล้วจะพบว่า ฟิลิปปินส์ต้องการสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงภายในเพื่อป้องกันการรุกรานของกลุ่มอินโดจีนที่รัสเซียเป็นผู้หนุนอยู่เบื้องหลัง และฟิลิปปินส์ก็ได้เป็นผู้นำในการเสนอประเด็นนี้ในที่ประชุม²⁷

อนึ่งการดำเนินการต่างประเทศในอาเซียนในช่วงนี้ ยังไม่มีประเด็นที่เด่นชัด ยกเว้นการสร้างพลังการต่อรองด้านความมั่นคงภายในกลุ่ม และตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ คือ²⁸

- 1) คณะกรรมการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน
- 2) คณะกรรมการทางการค้าและการท่องเที่ยว
- 3) คณะกรรมการอาหาร เกษตรกรรมและการป่าไม้
- 4) คณะกรรมการการเงินและธนาคาร
- 5) คณะกรรมการการขนส่งและการสื่อสาร
- 6) คณะกรรมการงบประมาณ
- 7) คณะกรรมการการพัฒนาสังคม
- 8) คณะกรรมการวัฒนธรรมและการสื่อสาร
- 9) คณะกรรมการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้ง 9 คณะกรรมการนี้ขึ้นตรงอยู่กับรัฐมนตรีที่สังกัดของแต่ละประเทศ

บทบาทของฟิลิปปินส์ในอาเซียนนั้นคือ ทำหน้าที่เป็นคู่เจรจากับสหรัฐอเมริกา และแคนาดาแทนอาเซียน เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยเป็นเมืองขึ้นเก่าและทั้งสองประเทศก็มีความใกล้ชิดกันมากกว่าประเทศอื่น ในบรรดาประเทศในกลุ่มด้วยกัน อีกทั้งฟิลิปปินส์ก็คุ้นเคยกับการเจรจาดูแลกับสหรัฐอเมริกา ด้วย

จากการที่ฟิลิปปินส์มีบทบาทนำในการเจรจากับทั้งสองประเทศนี้เอง ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับประโยชน์จากการเจรจาดังกล่าว เช่นการได้รับการช่วยเหลือในประเทศของ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP-United Nations Development Program) และองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO- United Nations Education and Scientific and Cultural Organization) ซึ่งทั้งสององค์กรนี้มีสิทธิเป็นผู้นำ นอกจากทั้งอาเซียนได้รับประโยชน์แล้ว ในส่วนของฟิลิปปินส์เอง ก็ได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ เช่น องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่ง

²⁷ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 279.

²⁸ Anand & Quisumbing. (1981). *Asean: Identity Development Culture*. Quezon City: UP Law Center & East-West Culture Learning Institute. p. 383.

สหประชาชาติ (UNIDO–United Nations Industrial Development Organization) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO–International Labor Organization) ซึ่งฟิลิปปินส์มีองค์การอยู่ในประเทศด้วย ธนาคารโลก (World Bank) และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB–Asian Development Bank) ซึ่งตั้งอยู่ในฟิลิปปินส์ จากการที่ฟิลิปปินส์มีบทบาทในการเจรจาองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นสมาชิกร่วมอยู่ด้วยนั้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนได้รับการพัฒนาด้วย อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญในฟิลิปปินส์ เช่น แพทย์และนักพัฒนาชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมจากสหรัฐอเมริกาก็ยังคงช่วยประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วย นอกจากองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วฟิลิปปินส์ยังได้เจรจากับสหรัฐอเมริกา ให้มาช่วยเหลือประเทศไทย เช่น มูลนิธิ ร็อกกี เฟลเลอร์ มูลนิธิ ฟอร์ด และมูลนิธิเอเชีย เป็นต้น นอกจากนี้การประชุมอาเซียนในมะนิลา ในปี 1977 ฟิลิปปินส์ได้ช่วยเจรจากลึงการการค้า การดำเนินการ เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ เรื่องสิ่งทอ การช่วยเหลือเรื่องโครงการอุตสาหกรรมในอาเซียน และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ เมื่อวันที่ 2-4 สิงหาคม 1978 คาร์ลอส พี. โรมูโล (Carlos P. Romulo)²⁹ ได้เจรจาเรื่องการลงทุนระหว่างสหรัฐอเมริกา กับอาเซียน บทบาทของธนาคารนำเข้าและส่งออกของสหรัฐอเมริกา ที่มีต่ออาเซียน ความร่วมมือการพัฒนาร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกา และอาเซียนในเรื่องอาหาร การพัฒนาทางด้านพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาทางด้านการศึกษาด้วย ที่สำคัญในช่วงปี 1978 ฟิลิปปินส์ได้เจรจาให้พิจารณา นโยบายของสหรัฐอเมริกา ต่ออาเซียนเสียใหม่ โดยได้ให้ความสำคัญกับอาเซียนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน–สหรัฐอเมริกา ที่บาห์ลีในเดือนกรกฎาคม 1979 ด้วยการเจรจาของฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา จึงได้จัดตั้งสภาอาเซียน–สหรัฐอเมริกา ขึ้น จากสภานี้เองทำให้มีการทำข้อตกลงความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนหลายโครงการ เช่น โครงการอารักขาพืชแห่งอาเซียน (ASEAN Plant Protection Program) โครงการ (ASEAN Agricultural Development and Planning Center) โครงการทุนการศึกษาอาเซียน–เอไอที (ASEAN–AIT) โครงการเตรียมความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติ (ASEAN Disaster Preparedness Seminar) เป็นต้น³⁰

ในส่วนของประเทศแคนาดา ฟิลิปปินส์ก็ได้เจรจาในปี ค.ศ. 1975 แต่การดำเนินการจริง ๆ มีขึ้นใน ค.ศ. 1977 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของแคนาดาได้จัดประชุมร่วมกับอาเซียน ในด้านการค้า อุตสาหกรรม การพัฒนาป่าไม้ การวิจัยทางการเกษตร การสำรวจเพื่อการพัฒนาแร่ธาตุ แต่แคนาดาไม่ได้สนใจเท่าที่ควร เนื่องจากในปี ค.ศ. 1979 แคนาดาได้มีการเปลี่ยนคณะผู้บริหารจากปี 1979 เป็นต้นมา แคนาดาจับที่จะช่วยเหลือในด้านป่าไม้³¹

²⁹ *Ibid.* p. 387.

³⁰ *Ibid.* pp. 387–399.

³¹ *Ibid.* p. 391.

ดังกล่าวแล้วข้างต้น แม้ฟิลิปปินส์จะมีปัญหาภายในประเทศ แต่ก็ยังมีบทบาทสำคัญในอาเซียนด้วยการเป็นประเทศคู่เจรจากับสหรัฐอเมริกา และแคนาดาแทนประเทศอาเซียนทั้งกลุ่ม และทั้งกลุ่มก็ได้ประโยชน์ร่วมกัน

กิจกรรม 6.2.4

ฟิลิปปินส์เพิ่มบทบาทในอาเซียนอย่างไร

แนวตอบกิจกรรม 6.2.4

ฟิลิปปินส์เป็นตัวแทนของอาเซียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเป็นผู้เจรจากับสหรัฐอเมริกา และแคนาดา ในเรื่องต่าง ๆ ทำให้อาเซียนได้รับความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคง สังคมและเศรษฐกิจด้วย เนื่องจากฟิลิปปินส์เคยเป็นเมืองขึ้นของสหรัฐอเมริกา วัฒนธรรม การเจรจาต่อรองจึงง่ายกว่าประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม

ตอนที่ 6.3

บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1980

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 6.3 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

- 6.3.1 ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองในปี 1980
- 6.3.2 การเกิดพลังประชาชน (People Power) ในปี 1986
- 6.3.3 นโยบายต่างประเทศในช่วงทศวรรษที่ 1980

แนวคิด

1. ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองในปี 1980 คือ การเมืองภายในที่เกิดจากการคอร์รัปชันของพรรคพวกบริหารของมาร์กอส อีกทั้งการสังหารอดีตนายกรัฐมนตรี

2. การเกิดพลังประชาชน คือ การสร้างเครือข่ายพลังประชาชน ทั้งภาครัฐ ซึ่งเป็นกลุ่มตรงกันข้ามกับมาร์กอส กลุ่มองค์กรประชาชน กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มทหาร และกลุ่มธุรกิจ ต่างรวมตัวกันเพื่อโค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอส ที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันในกลุ่มพรรคพวกบริหาร จนทำให้เศรษฐกิจตกต่ำและส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและการคบหาของฟิลิปปินส์ในอาเซียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับอาเซียนลดน้อยลง เนื่องจากรัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาภายในมากกว่า ถึงแม้ได้กำหนดนโยบายต่างประเทศให้มีความร่วมมือกับอาเซียนให้มากขึ้นก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติทำได้ยาก

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 6.3 แล้ว นักศึกษาสามารถ

- 1. อธิบายเสถียรภาพทางการเมืองในปี 1980 ได้
- 2. อธิบายปัจจัยที่ก่อให้เกิดพลังประชาชนได้
- 3. อธิบายนโยบายต่างประเทศในทศวรรษที่ 1980 ได้

เรื่องที่ 6.3.1

ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของฟิลิปปินส์ในปี 1980

ฟิลิปปินส์เผชิญกับปัญหาภายในประเทศมากในช่วงทศวรรษที่ 1980 ในช่วงปลายสมัยของมาร์กอส เนื่องจากมีการก่อวินาศกรรมของคอมมิวนิสต์ภายในประเทศ มีการประท้วงของกลุ่มประชาสังคมหลายกลุ่ม เศรษฐกิจตกต่ำ จากการปกครองของมาร์กอส และเครือข่ายคิรีวาร จนนำไปสู่การล้มละลายของประเทศใน ค.ศ. 1983 และเกิดพลังประชาชนขึ้นใน ค.ศ. 1986 ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีบทบาทมากในช่วงต้นวาระของมาร์กอสก็ตาม แต่มีปัญหาภายในเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งได้แก่

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เมื่อเขาประกาศกฤษฎีกาการศึกในปี 1972 ตามที่รัฐธรรมนูญปี 1935 ระบุไว้ในมาตราที่ 7 ตอนที่ 10 ข้อที่ 2³² ที่ให้อำนาจประธานาธิบดีหากเกิดความไม่สงบในประเทศ หลังจากเขาประกาศกฤษฎีกาการศึกแล้ว เขาได้พัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ การปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น แต่เขาก็ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตราที่ 17 ตอนที่ 3 ข้อที่ 2 ให้ออกประกาศต่าง ๆ ได้ต่อไปนี้

- General Order ฉบับที่ 1 (Republic of the Philippines: ค.ศ. 1972) ประกาศว่ามาร์กอสในฐานะเป็นผู้บัญชาการกองทัพในฟิลิปปินส์ สามารถใช้อำนาจปกครองประเทศได้ทั้งหมด รวมทั้งสั่งการทุกกระทรวง กรม และกอง ให้การปฏิบัติงานของประธานาธิบดีบรรลุผลสำเร็จได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม

- General Order ฉบับที่ 2 (Republic of the Philippines No.2: ค.ศ.1972) มาร์กอสสามารถสั่งให้ปราบปรามและจับผู้ต้องหาที่เป็นภัยต่อชาติได้จนกว่าประธานาธิบดีจะสั่งปล่อย

- General Order ฉบับที่ 4 (Republic of the Philippines No.4: ค.ศ. 1972) มาร์กอสสั่งห้ามประชาชนออกจากบ้านเวลาค่ำคืน หรือหลังเที่ยงคืน และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

- General Order ฉบับที่ 5 (Republic of the Philippines No.5: ค.ศ. 1972) มาร์กอสสั่งห้ามการเดินทางประท้วงต่อต้านรัฐบาลทุกรูปแบบ

---

³² Constitution of the Philippines. (2005). *Ibid.*; Aruego (1982). *Philippine Government on Action and Philippine Constitution*. Manila: University Book Supply. p. 107

- General Order ฉบับที่ 8 (Republic of the Philippines No.8: ค.ศ. 1972) มาร์กอสมีอำนาจเต็มที่ ในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในการจัดตั้งศาลทหารเพื่อพิจารณาคดีความพิเศษ

- General Order ฉบับที่ 12 (Republic of the Philippines No.12: ค.ศ. 1972) มาร์กอสมีอำนาจที่จะตัดสินคดีพิเศษตามที่ศาลทหารจัดตั้งขึ้นโดยมาร์กอสเอง

นอกเหนือจาก General Order ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เขายังออกกฤษฎีกาของประธานาธิบดี (Presidential Decrees) ให้ปรับ โครงสร้างประเทศเสียใหม่ โดยให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตราที่ 17 มกราคม 1973 ตอนที่ 3 ข้อที่ 2 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ประกาศ คำสั่ง บัญชาการ กฤษฎีกา และบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งออกโดยประธานาธิบดีมาร์กอส ให้ถือเป็นกฎหมายของประเทศ และจะมีผลใช้จนกระทั่งมีคำสั่งให้ยกเลิกกฎอัยการศึกทั้งประเทศ ซึ่งมีสิทธิพิเศษภายใต้รัฐธรรมนูญปี 1935 ในฐานะประธานาธิบดีผู้เป็นทั้งประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาล จนกว่าเขาจะตั้งสภาแห่งชาติชั่วคราว เพื่อเลือกตั้งประธานาธิบดีขึ้นมาใหม่ รวมทั้งนายกรัฐมนตรีด้วย”³³ ในเวลาต่อมา มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญปี 1973 อีกครั้ง โดยให้เขาเป็นทั้งประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีในขณะเดียวกันในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังให้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติแก่ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แก่ มาร์กอส (Tongko, 1981, Appendix)

ในปี 1981 มาร์กอสได้แก้ไขรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลในสภาแห่งชาติ รับผิดชอบร่วมกับคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายแห่งชาติตามความเห็นชอบของประธานาธิบดี (มาร์กอส) ซึ่งตามรัฐธรรมนูญปี 1973, 1976 และปี 1981 เขามีอำนาจในการกำหนดนโยบายแห่งชาติ แต่เพียงผู้เดียว คณะรัฐมนตรีเป็นที่ปรึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

การแก้ไขรัฐธรรมนูญปี 1935 นั้น ถือได้ว่ามาร์กอสเป็นนักกฎหมายที่เก่งมาก สามารถหาช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อแสวงหาอำนาจให้ตัวเองได้ ปัญหาที่ตามมาก็คือ เขาได้ตั้งพรรคพวกบริวารเข้ามาดำเนินการทางการเมืองและจัดการเศรษฐกิจของประเทศทั้งหมด มาร์กอสได้ทำลายสถาบันทางการเมืองอันเป็นตัวเชื่อมผู้นำกับประชาชน และนำการปกครองแบบเผด็จการมาใช้ โดยสร้างพรรคพวกบริวารทั้งพลเรือนและทหารมาหนุนอำนาจของเขา ด้วยการให้ตำแหน่งทางการเมืองและทรัพย์สินเงินทอง รวมทั้งเป็นผู้จัดการบริษัทเงินทุนต่าง ๆ ด้วย พร้อมกันนั้นเขาก็ได้ตั้งสภาบารังไก (Barangay Assembly หรือ สภามุมบ้าน) เพื่อเรียกเสียงสนับสนุน เมื่อมีการหยั่งเสียงประชามติในเรื่องต่าง ๆ ในการสนับสนุนแผนนโยบายของเขาเอง

จากการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพื่อประโยชน์ของพรรคพวกบริวารให้เข้ามาดำเนินการทุกอย่างในประเทศตั้งแต่ปี 1972-1980 นี้เอง จึงเกิดปัญหาในปี คือ เศรษฐกิจตกต่ำ คนจนมีมากขึ้น การว่างงานมากขึ้น การ

³³ Aruego. *Ibid.* p. 527.

แก้ปัญหามุสลิมไม่เป็นไปตามที่ตกลงไว้ มีการก่อวินาศกรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ในฟิลิปปินส์ ซึ่งสู้รบกับรัฐบาลบ่อยครั้ง ปัญหาทั้งหมดนี้เนื่องจาก การกระจายรายได้มีไม่ทั่วถึง เศรษฐกิจมีการกระจุกอยู่ที่คนกลุ่มของมาร์กอส โดยไม่ได้สนใจคนระดับล่างมากนัก ซึ่งในเวลาต่อมาประเทศก็ไม่สามารถใช้หนี้เงินกู้จากต่างชาติได้ กิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศหยุดชะงัก เช่น โครงการพัฒนาการเกษตร การพัฒนาที่อยู่อาศัย การพัฒนาภาคใต้ จึงทำให้ประเทศล้มละลายในที่สุด ตามการประเมินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund)³⁴ ทำให้ชาวฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมากออกไปทำงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะในซาอุดีอาระเบียซึ่งมาร์กอสได้ไปทำข้อตกลงไว้

วิกฤตการณ์ในฟิลิปปินส์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้มาร์กอสลดบทบาทในการเป็นผู้นำเพื่อเจรจากับสหรัฐอเมริกา และการร่วมวางแผนเพื่อพัฒนาอาเซียนร่วมกันก็ลดน้อยไปด้วย

กิจกรรม 6.3.1

อธิบายถึงความไม่มีเสถียรภาพของฟิลิปปินส์ในปี 1980

แนวตอบกิจกรรม 6.3.1

การเมืองในฟิลิปปินส์ไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเกิดจากการก่อวินาศกรรมของกลุ่มคอมมิวนิสต์ กลุ่มแบ่งแยกดินแดน และการคอร์รัปชันของพรรคพวกบริวาร ทำให้ความสัมพันธ์กับอาเซียนลดน้อยลง

---

³⁴ Dohner, S. Robert & Ital, Ponciano, Jr. (1989). "External Debt and Debt Management in Developing Country Debt and Economic Performance", Vol.3. Indonesia: Country Studies.

เรื่องที่ 6.3.2

การเกิดพลังประชาชน (People Power) ในปี 1986

พลังประชาชนในฟิลิปปินส์คือ กลุ่มประชาชนทุกระดับ ซึ่งรวมทั้งประชาชนในบารังไกต่าง ๆ (People's Organizations) กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organizations) กลุ่มทหาร กลุ่มศาสนา กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มฝ่ายขวา ฝ่ายเป็นกลาง และฝ่ายซ้าย ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศร่วมกับรัฐบาล ในสมัยมาร์กอสบุคคลเหล่านี้ไม่มีบทบาทเลย ยกเว้นเครือข่ายติบริวาร์ของมาร์กอสเท่านั้น

ประเด็นที่ก่อให้เกิดพลังประชาชน³⁵ คือ

1. การสังหารเบนิกโน อากีโน อดีตวุฒิสมาชิกพรรคเสรีนิยม ซึ่งเป็นฝ่ายค้านในช่วงที่มาร์กอสปกครอง ในช่วง 1965-1972 ซึ่งขณะนั้นมาร์กอสยังไม่ได้ประกาศกฎอัยการศึก แต่มีเหตุการณ์ประท้วงจากประชาชนหลายฝ่ายดังกล่าวแล้วข้างต้น รวมทั้งการปราศรัยหาเสียงของเบนิกโน อากีโน ที่พลาซา มิรันดา (จัตุรัสมิรันดา) และมีการวางระเบิด จนเบนิกโน อากีโน ถูกจับขังคุกก่อนที่จะถูกปล่อยไปรักษาตัวที่สหรัฐอเมริกา ในปี 1982 เมื่อมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึก แม้บ้านเมืองจะสงบแต่กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของมาร์กอส ก็ได้วางแผนได้ดินเพื่อรอเวลา และในปี 1983 ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำและมีการว่างงานเกิดขึ้นในสังคมเป็นอันมาก ถึงอย่างไรก็ตามสหรัฐอเมริกา ในสมัยประธานาธิบดีเรแกนมิได้คำนึงถึงปัจจัยภายในของฟิลิปปินส์มากนัก แต่หวังเรื่องฐานทัพสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในฟิลิปปินส์ ที่ต้องการจะรักษาไว้คงเดิม จึงได้เจรจากับมาร์กอส ขอต่ออายุฐานทัพออกไปอีกครึ่งละ 5 ปี จนถึง ค.ศ. 1991 โดยสหรัฐอเมริกาเสนอที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบริเวณฐานทัพทั้งหมด พร้อมกับเพิ่มความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคง เป็นเงิน 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเวลาภายใน 5 ปีที่ต่อสัญญา เงินช่วยเหลือทางทหาร 125 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอีก 475 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ³⁶

2. สภาวะเศรษฐกิจถดถอย สาเหตุการลอบสังหารอดีตผู้นำฝ่ายค้านวุฒิสมาชิก เบนิกโน อากีโน เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 1983 ทำให้เศรษฐกิจที่เริ่มตกต่ำในปี 1977 ยิ่งตกต่ำลงไปอีก ความเจริญทางเศรษฐกิจโดยภาพรวมปี 1970-1980 อยู่ที่ 5.9 เปอร์เซ็นต์ สูงกว่าปีก่อน 1970 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 5.1 ปี 1981 ความเจริญเติบโตลดลงเหลือร้อยละ 3.9 ปี 1982 เหลือร้อยละ 3

³⁵ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 289-312.

³⁶ *เรื่องเดียวกัน*. น. 286.

และในปี 1983 เหลือเพียงร้อยละ 1 ส่วนปี 1984 เศรษฐกิจเข้าสู่ขั้นวิกฤตถึงกับติดลบร้อยละ 5.5 ปี 1985 ติดลบร้อยละ 4³⁷ จากเศรษฐกิจตกต่ำในปี 1981 ประกอบกับสหรัฐต้องการให้ลดความกดดันภายในประเทศเพื่อจะได้ไม่ต้องมีการประท้วงเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องฐานทัพ จึงสนับสนุนให้มาร์กอสประกาศให้มีการเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้มาร์กอสได้นำเรื่องเข้าสภา (Batasang Pambansa) และกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 1986

ถึงอย่างไรก็ตาม ถึงกับรัฐบาลต้องเลื่อนโครงการลงทุนอุตสาหกรรมจำนวน 4 โครงการ ซึ่งต้องใช้เงินทั้งสิ้น 3.1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งได้แก่

- โครงการปิโตรเคมีคอด ใช้งบประมาณ 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- โครงการอลูมิเนียม ใช้งบประมาณ 650 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- โครงการผลิตกระดาษและเยื่อกระดาษ ใช้งบประมาณ 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- โครงการผลิตเชื้อเพลิงแอลกอฮอล์จากน้ำตาล ใช้งบประมาณ 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

อีกทั้งผลผลิตสินค้าส่งออกลดลงเป็นจำนวนมาก คนว่างงานเพิ่มขึ้น สินค้านำเข้ามีต้นทุนสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ส่งผลให้ค่าขนส่งเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมาก การส่งออกลดลง 14-15 เปอร์เซ็นต์ ในปี 1985 ทั้งในภาคการเกษตรและสินค้าสำเร็จรูป ส่วนภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเป็น 64 เปอร์เซ็นต์ การชำระเงินขาดดุล 1.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ³⁸

ในด้านการลงทุนต่างชาติ ปรากฏว่าได้มีบริษัทนายทุนต่างชาติหลายบริษัทถอนตัวออกไป เพราะประเทศขาดเครดิต จากการถอนตัวของบริษัทเป็นจำนวนมากในระหว่างปี 1984-1985 ทำให้คนว่างงานมากขึ้น ความยากจนเพิ่มขึ้นและอาชญากรรมมีมากขึ้น³⁹ ทำให้ขบวนการแรงงาน (Kilusang Mayo Uno-KMU) หรือ May First Movement เรียกร้องให้รวมตัวกันประท้วงมาร์กอส

3. การรวมพลังของกลุ่มฝ่ายค้านที่ต่อต้านมาร์กอส

กลุ่มฝ่ายค้านเหล่านี้ได้แก่ กลุ่มบายัน (Bagong Alyansang Makabayan-BAYAN-New Nationalist Alliance) กลุ่มบันดิลลา (Bansang Nagkaisasa Diwa at Layumin- BANDILA- People United in Thought and Purpose) กลุ่มจาจา (Justice for Aquino, Justice for All- JAJA) กลุ่มเยาวชนผู้รักชาติ (Kabataang Makabayan- KM) ขบวนการแรงงานแห่งชาติ (Kilusang Mayo Uno- KMU)⁴⁰

³⁷ เรื่องเดียวกัน. น. 292-299.

³⁸ Villegas. (1985). "The Philippines in 1985." Asian Survey XXVI, 2 (February), p. 137.

³⁹ สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 296.

⁴⁰ สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 97-124.

กลุ่มดังกล่าวข้างต้นเป็นกลุ่มใหญ่ที่มีเครือข่ายตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับชาติ และเป็นกลุ่มชนวนที่ก่อให้เกิดการรวมตัวของพลังประชาชน (People Power) โค่นล้มมาร์กอสในที่สุด

นอกจากกลุ่มดังกล่าวนี้แล้ว กลุ่มศาสนจักร ฝ่ายทหาร และกลุ่มธุรกิจเอกชน ได้ออกมาประท้วงการกระทำของมาร์กอสในครั้งนี้ ฝ่ายศาสนจักรเรียกร้องให้มีความยุติธรรมในสังคม เนื่องจากมาร์กอสคุมขังนักการเมืองและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของเขา ทหารที่อยู่ฝ่ายมาร์กอส ได้ออกมาประท้วงเนื่องจากงบประมาณของทหารลดน้อยลงมาก มีผลต่อการดำเนินการป้องกันประเทศ ทั้งปัญหาภายใน และปัญหาทะเลจีนใต้ ส่วนกลุ่มธุรกิจเอกชนนั้น ได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากช่วงนี้เศรษฐกิจตกต่ำมากกระทบต่อการค้าการลงทุน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะศาสนจักรเป็นพลังอันสำคัญในการโค่นล้มอำนาจเผด็จการของมาร์กอสในครั้งนี้จนสำเร็จ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การประท้วงในครั้งนี้เป็นการประท้วงที่ไม่ใช้ความรุนแรง (Non-Violence) แนวคิดของโฮเซริซาล (Jose Rizal) ที่ว่า การประท้วงโดยไม่ใช้ความรุนแรงและมีศาสนาในจิตใจแล้ว จะไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง และจะประสบความสำเร็จในที่สุด

พลังประชาชนในครั้งนี้ ส่งผลให้มาร์กอสแพะแค้นเสียเลือกตั้ง และสหรัฐอเมริกาเห็นด้วยกับพลังประชาชนที่ให้มาร์กอสและพรรคพวกออกนอกประเทศ นางคอรารอน อากิโน ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดี และสหรัฐอเมริกาก็ยินดีที่จะช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจให้กับฟิลิปปินส์⁴¹

การเกิดพลังประชาชนในปี 1986 นี้ ทำให้ฟิลิปปินส์มุ่งแก้ปัญหาภายในให้มีความสงบ ทำให้บทบาทในอาเซียนลดลง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจก็ลดน้อยลงไปด้วย⁴²

กิจกรรม 6.3.2

1. จงกล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดพลังประชาชน โค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส
2. จงวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางการเมืองภายในที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับอาเซียน

แนวตอบกิจกรรม 6.3.2

⁴¹ Combined News Serviews. (1986) “ Church Urges Marcos Oster: Assembly Declares Hein Winner.”

Honolulu Star, p. A 1.

⁴² ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*.

พลังประชาชนเกิดจากปัจจัยภายในอันได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจถดถอย การสังหารผู้นำฝ่ายค้าน การประท้วงของกลุ่มประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ การคอร์รัปชันของพรรคพวกบิรวาร และปัจจัยภายนอกคือ บทบาทของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการให้มาร์กอสจัดการเลือกตั้งในปี 1983 ในปี 1986 ได้มีการประท้วงของพลังประชาชนเพื่อโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส ทำให้ฟิลิปปินส์ลดความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับอาเซียน นับจากปี 1980-1992 ซึ่งหมดยุคสมัยของประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน

เรื่องที่ 6.3.3

นโยบายต่างประเทศในช่วงทศวรรษที่ 1980

นโยบายต่างประเทศในระหว่างปี 1980-1990 (ทศวรรษที่ 1980) เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างประธานาธิบดีมาร์กอส และประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน

ในช่วง ค.ศ. 1980-1985 นโยบายต่างประเทศในสมัยของมาร์กอสนั้น มีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นตัวกำหนดคือ

1. **ปัจจัยด้านผู้นำ** มาร์กอสมีความสนิทสนมกับประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกามาก สหรัฐอเมริกาก็ได้ให้การสนับสนุนทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศฟิลิปปินส์ แลกเปลี่ยนกับการรักษาผลประโยชน์ที่ฐานทัพของสหรัฐอเมริกาในมหาสมุทรแปซิฟิก ในการควบคุมน่านน้ำ ทั้งการเดินเรือพาณิชย์และความมั่นคง แม้สหรัฐอเมริกาจะรู้ว่าฟิลิปปินส์มีปัญหาภายในแต่ก็ยังสนับสนุนอยู่ ฝ่ายมาร์กอสก็มีนโยบายเอนเอียงไปทางสหรัฐอเมริกา เพราะสหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือมากมาย แต่ด้วยปัญหาาระบบพรรคพวกบิรวารทำให้เศรษฐกิจล้มละลายในปี 1983 ประกอบกับ อดีตวุฒิสมาชิกฝ่ายค้าน เบนิกโน อากีโน (Benigno Aquino) ถูกลอบสังหาร ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อต่อต้านเผด็จการมาร์กอส สหรัฐอเมริกาจึงได้เจรจากับมาร์กอสให้มีการเลือกตั้งในเดือนกุมภาพันธ์มาร์กอสจึงได้กำหนดวันเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 1986

2. **ปัจจัยภายนอก** ช่วงทศวรรษที่ 1980 ระหว่างปี 1980-1985 นั้น แม้จะมีการผ่อนคลายความตึงเครียดแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากอินโดจีนกลายเป็นคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกากลัวว่าคอมมิวนิสต์จะขยายอิทธิพลมาสู่ประเทศฟิลิปปินส์และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาได้เจรจากับฟิลิปปินส์เพื่อรักษากฎหมายที่สหรัฐอเมริกาไว้ในฟิลิปปินส์ต่อไป อีกทั้งสหรัฐอเมริกา ต้องการรักษาผลประโยชน์ในน่านน้ำแปซิฟิก ซึ่งจะเป็น

การป้องกันมิให้สาธารณประชาชนจีนเงินขยอทธิพลมาสู่ทะเลจีนใต้ อีกทั้งฟิลิปปินส์ก็ต้องการให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาควบคุมน่านน้ำนี้ เนื่องจากมีส่วนหนึ่งในทะเลจีนใต้ที่ฟิลิปปินส์อ้างสิทธิ์อยู่

กล่าวโดยสรุป นโยบายต่างประเทศในช่วงมาร์กอสนี้ จึงมีความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา โดยไม่ได้มองความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนมากนัก แต่มุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับสหรัฐอเมริกามากกว่า เมื่อประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน ได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานาธิบดี ในปี 1986 และอยู่ในวาระได้ถึงปี 1992 นั้น นโยบายต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยพึ่งพาสหรัฐอเมริกา น้อยลง และกลับมามองความสัมพันธ์กับอาเซียนมากขึ้น

3. ปัจจัยภายใน

3.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมโทรมมาก มีภาระหนี้สินสูงมาก คอราซอน อากีโน จึงต้องรีบฟื้นฟูประเทศอย่างรีบด่วน โดยในช่วงแรกได้ขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมิตรอันเก่าแก่ รวมทั้งได้เจรจาประนอมหนี้กับธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ให้เลื่อนการชำระหนี้ออกไป ถึงวุฒิสมามชิกได้ลงมติให้ถอนฐานทัพออกไป แต่สหรัฐอเมริกา ก็ยังให้ความช่วยเหลืออยู่ โดยได้ตั้งกองทุน Marshall Plan for Philippines ขึ้นเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ บริจาคเงินให้กับฟิลิปปินส์ จากนั้นนางก็เยือนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศในกลุ่มอาเซียนให้เหนียวแน่นกว่าเดิม

3.2 ปัจจัยด้านรัฐบาลและผู้นำ รัฐบาลอากีโน เป็นรัฐบาลประชาธิปไตย นางจึงเปิดกว้างเรื่องนโยบายต่างประเทศตามความต้องการของสมาชิกรัฐสภาและประชาชน แต่ก็ยังรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาแม้จะน้อยกว่าเดิมก็ตาม วุฒิสมาชิกลงมติให้ถอนฐานทัพสหรัฐอเมริกาออกไปทั้งหมด⁴³ ความเป็นประชาธิปไตยประกอบกับการสิ้นสุดสงครามเย็นในปี 1989 ทำให้ผู้นำของฟิลิปปินส์ต้องปรับตัว

3.3 ปัจจัยด้านการเมืองและเศรษฐกิจภายใน และความมั่นคงของประเทศ ปัจจัยด้านการเมืองภายใน ได้แก่ ปัญหาคอมมิวนิสต์ ปัญหาแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ ปัญหากลุ่มอทธิพลของมาร์กอส และปัญหาเศรษฐกิจที่สืบเนื่องมาจากสมัยมาร์กอส ปัญหาเหล่านี้ ล้ำพียงฟิลิปปินส์เองแล้วไม่สามารถแก้ไขได้สำเร็จ ซึ่งปัญหาดังกล่าวบั่นทอนความมั่นคงภายในประเทศ ทำให้ประเทศไม่มีเสถียรภาพ และประเทศที่จะช่วยเหลือฟิลิปปินส์ได้ก็คือสหรัฐอเมริกานั้นเอง ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศแม้จะน้อยลงกว่าเดิมแต่ก็ยังไม่ขาดความช่วยเหลือ

กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ช่วงปี 1986-1992 นั้น นอกจากจะมีความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา แล้ว ยังได้เปิดความสัมพันธ์กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชาคมยุโรป และกลุ่ม

⁴³ Wants. (1992). Drawdown of US Forces by Early. "The Nation." p. 45.

ประเทศตะวันออกกลาง ทั้งนี้เพื่อชักจูงให้การลงทุนกลับมาสู่ประเทศ และส่งเสริมให้ชาวฟิลิปปินส์ไปทำธุรกิจนอกประเทศ สำหรับความสัมพันธ์กับอาเซียนนั้นยังมาเหนียวแน่นไม่เท่ากับสหรัฐอเมริกา

กิจกรรม 6.3.3

จงอธิบายทิศทางนโยบายต่างประเทศในทศวรรษที่ 1980

แนวตอบกิจกรรม 6.3.3

นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1980 แบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงมาร์กอส และช่วงอากีโน ในช่วงมาร์กอสมีปัจจัยเรื่องผู้นำที่สนิทกับสหรัฐอเมริกา ปัจจัยความมั่นคงภายใน ส่วนปัจจัยภายนอกคือ การขยายตัวของคอมมิวนิสต์เข้ามาในภูมิภาค และปัญหาทะเลจีนใต้ ทำให้มาร์กอสต้องพึ่งสหรัฐอเมริกา มากกว่าประเทศอื่น ๆ ช่วงที่ 2 คือช่วงอากีโน ซึ่งเป็นช่วงในการสร้างประชาธิปไตยใหม่ นโยบายต่างประเทศและเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้อากีโนต้องมองประเทศในกลุ่มอาเซียน และประเทศอื่น ๆ นอกกลุ่มมากขึ้นเพื่อความอยู่รอดของประเทศเอง

ตอนที่ 6.4

บริบททางการเมืองของฟิลิปปินส์ในทศวรรษที่ 1990

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 6.4 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไปนี้

หัวเรื่อง

- 6.4.1 การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยฟิเดล รามอส
- 6.4.2 บทบาทประชาสังคมในการสร้างความมั่นคงทางการเมืองเศรษฐกิจการกำหนดนโยบายต่างประเทศ
- 6.4.3 นโยบายการเจรจาสันติภาพในกลุ่มมุสลิมภาคใต้
- 6.4.4 นโยบายต่างประเทศ: การทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy)
- 6.4.5 ประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียน (ค.ศ. 1960- ค.ศ. 1990)

แนวคิด

1. การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยฟิเดล รามอส นั้น มีแนวความคิดเรื่อง ให้กลุ่มการเมืองทุกกลุ่ม เข้ามาร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ให้สหภาพเห็นชอบกับนโยบายในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งเป็นผู้ริเริ่มและบุกเบิกความร่วมมือกับประเทศบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย สร้างกลุ่ม BIMF ซึ่งเป็นกลุ่มอนุภูมิภาคที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในเขตแดนที่ติดต่อกัน

2. บทบาทประชาสังคม ประกอบด้วย ภาคประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มธุรกิจ ร่วมมือกับภาครัฐ (PPP- Public and Private Partnership) ได้รวมตัวกันพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจ ภายในประเทศและภูมิภาคอาเซียน

3. นโยบายการเจรจาทางสันติภาพในกลุ่มมุสลิมภาคใต้ คือการให้ภาคประชาชน ร่วมมือกับภาครัฐ เข้าไปพัฒนาในกลุ่มมุสลิมภาคใต้ ให้มีความกลมกลืน โดยมีกิจกรรมร่วมกัน ทั้งกลุ่มคาทอลิกและกลุ่มมุสลิม อีกทั้งมีหลักสูตร Peace Education ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทำให้ภาคใต้มีความสงบ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและความร่วมมือกับกลุ่มอนุภูมิภาคในอาเซียน BIMF (บรูไน-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์)

4. นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา คือการไปเจรจาทางการทูตกับกลุ่มอาเซียน เอเชียตะวันออก ยุโรป ตะวันออกกลาง และสหรัฐอเมริกา เพื่อดึงดูดการลงทุนกลับมาสู่ประเทศ

5. ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากอาเซียนในการเป็นผู้เจรจาเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา และแคนาดาในเรื่องต่าง ๆ ให้อาเซียน อีกทั้งการติดต่อปฏิสัมพันธ์ในฐานะสมาชิกอาเซียน ทำให้ฟิลิปปินส์เรียนรู้และเข้าใจประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนมากขึ้น เนื่องจาก ฟิลิปปินส์เป็นประเทศเดียวที่เป็นคาทอลิก

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 6.4 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยฟิเดล รามอส ได้
2. อธิบายบทบาทของภาคประชาสังคมในการสร้างความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจและร่วมกับรัฐในการกำหนดนโยบายต่างประเทศได้
3. อธิบายนโยบายต่างประเทศ การทูตเพื่อการพัฒนาได้
4. อธิบายผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียนได้

เรื่องที่ 6.4.1

การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยฟิเดล รามอส

ในช่วงรัฐบาลคอราซอน อากีโน ช่วง 6 ปีนั้น นางได้แก้ปัญหาทางการเมือง โดยแก้รัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย การสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง การเจรจาประนีประนอมกับกลุ่มคอมมิวนิสต์ และกลุ่มแบ่งแยกดินแดนทางภาคใต้เป็นช่วง ๆ ทำให้การเมืองภายในมีความสงบขึ้น เพราะฉะนั้นในช่วงนี้จึงเป็นการสร้างประชาธิปไตยของประเทศ มาในสมัยประธานาธิบดีฟิเดล รามอส (1992-1998) จึงเป็นช่วงการสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน ปกครองประเทศจนถึงปี 1992 ในช่วงดังกล่าวได้มีการริเริ่มที่จะสร้างเศรษฐกิจของประเทศในช่วงปี 1992 ด้วยการเปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศและประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากสหรัฐอเมริกา แต่เพียงประเทศเดียว และยังเพิ่มบทบาทของภาคประชาชน และภาคเอกชน มาช่วยเหลือประเทศในการกำหนดนโยบาย

มาในช่วงประธานาธิบดีฟิเดล รามอส ซึ่งเริ่มในปี 1992-1998 เขาได้แต่งตั้งคณะผู้บริหารประเทศ 3 กลุ่มด้วยกันคือ

1. กลุ่มนักการเมืองอาชีพ เป็นกลุ่มที่คอยประสานงานและประนีประนอมระหว่างวุฒิสมาชิก หรือสมาชิกสภาสูง และสมาชิกสภาล่าง หรือสภาผู้แทนราษฎร และร่วมมือกับฝ่ายบริหารในการนำประเทศไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2. กลุ่มเทคโนแครต และธุรกิจเอกชน เป็นทีมเศรษฐกิจ กลุ่มนี้ได้เคยสนับสนุนรามอสในการเลือกตั้ง และเป็นกลุ่มฝ่ายตรงกันข้ามกับกลุ่มของมาร์กอส ส่วนใหญ่กลุ่มนี้มาจากองค์กรธุรกิจในประเทศ เช่น กลุ่มธุรกิจเมืองมาคาตี สมาคมการค้าและการลงทุนแห่งฟิลิปปินส์ กลุ่มนักธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ สมาคมธุรกิจฟิลิปปินส์-จีน สมาคมธุรกิจฟิลิปปินส์-อเมริกัน เป็นต้น

3. กลุ่มทหาร กลุ่มทหารที่เขาเลือกมานั้นเป็นกลุ่มทหารที่เกษียณอายุแล้ว และมีประสบการณ์ เพื่อดำเนินการใกล้เคียงกับกลุ่มทหารที่ยังมีความแตกแยกอยู่จากกลยุทธ์ของเขานี้เอง ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ได้ในปีแรกของการดำรงตำแหน่ง

นอกจากการแต่งตั้งคณะผู้บริหาร 3 กลุ่มดังกล่าวแล้ว เขายังได้สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสมาชิกรัฐสภา ด้วยการโน้มน้าวให้ฝ่ายค้านเห็นด้วยกับนโยบายของเขา โดยได้เสนอแผนและกลยุทธ์ในการสร้างเศรษฐกิจ

ของประเทศอย่างเป็นทางการ⁴⁴ ก้าวต่อไปคือ การแก้ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ กับรัฐบาล ซึ่งเป็นการสานต่อจากรัฐบาลคอราซอน อากีโน โดยโน้มน้าวให้สมาชิกรัฐสภาลงมติให้ยอมรับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์เป็นพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถส่งผู้แทนลงสมัครรับเลือกตั้งได้นอกจากนี้ยังได้เจรจากับกลุ่มทหารฝ่ายขวานำโดย เกรโกริโอ โฮนาซาน (Gregorio Honasan) ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มทหารหนุ่มและได้ประท้วงรัฐบาลคอราซอน อากีโนอยู่หลายครั้งให้มอมบตัวและช่วยรัฐบาลในการบริหารประเทศ กลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ซึ่งรามอสได้เข้าไปเจรจาประนีประนอม รวมทั้งเป็นตัวตั้งตัวตีในการพัฒนา กลุ่ม BIMF (Brunei- Indonesia- Malaysia- Philippines) โดยเริ่มจากการให้กลุ่มประชาชนในมินดาเนาเสนอความต้องการในการพัฒนา และรามอสก็ได้เจรจาร่วมกับอีก 3 ประเทศ ให้เข้ามาร่วมพัฒนาในเขตแดนที่ติดต่อกัน จึงเป็นกลุ่มที่ก่อกำเนิดจากความคิดริเริ่มของรามอส

หลังการเจรจากับ 3 กลุ่มดังกล่าว ทำให้การเมืองฟิลิปปินส์มีเสถียรภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้รุ่งเรืองในสมัยรามอส

ในส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรามอสนี้ ได้ก้าวหน้าไปไกลจนกระทั่งประเทศได้ออกจากการควบคุมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเดือนมีนาคม 1998 (IMF, 2000) การที่เศรษฐกิจพัฒนาในช่วงนี้เนื่องจากได้มีการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยแล้วชาวฟิลิปปินส์เชื่อว่าประชาธิปไตยมีความเป็นอิสระเสรี ย่อมทำให้เศรษฐกิจเสรี มีการค้าการลงทุนต่าง ๆ มากขึ้นด้วย เนื่องจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ มีอิสระเสรี ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อระดมการพัฒนาไปสู่ประเทศ กลยุทธ์ของรามอสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อให้ถึงจุดหมายในปี 2000 คือ⁴⁵

1. สร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างพลังกลุ่มคน (Empowerment) ร่วมกันระหว่างภาครัฐ (Public) ภาคประชาชน ซึ่งรวมทั้งองค์กรในชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (Private) ที่นอกเหนือจากภาครัฐ (Public- Private Partnership- PPP) ซึ่งแนวคิดนี้มีมาแล้วในสมัยประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน แต่ยังไม่ได้เป็นรูปธรรม ทำให้กลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติตื่นตัว และร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

⁴⁴ Tiglaio. (1992). "Fidel's Challenge," *Far Eastern Economic Review*. (18 June). p. 16.

⁴⁵ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*. น. 223-239.

2. การทะลายกลุ่มธุรกิจที่เป็นกลุ่มชนชั้น ทำให้ประเทศที่ผูกขาดเศรษฐกิจของประเทศอยู่ ตั้งแต่สมัย มาร์กอส โดยออกกฎหมายการคลังการลงทุนที่มีให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งผูกขาดทางธุรกิจ แต่ให้เปิดเสรีกับทุกกลุ่ม และให้มีโอกาสร่วมทุนกับต่างประเทศด้วย⁴⁶

3. การพัฒนาเขตที่มีทรัพยากรมากให้เป็นเขตลงทุน เพื่อดึงนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยมีกฎหมายการลงทุนเข้ามารองรับในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั่วประเทศตั้งแต่เกาะลูซอนจนถึงเกาะมินดาเนา⁴⁷ การพัฒนาเขตที่ติดต่อกับเขตของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนให้เป็นเขตการลงทุนของผู้ประกอบการระดับเล็ก และระดับกลาง รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีอำนาจในการผลิตและการซื้อ ขาย จนสร้างความเชื่อมั่นในการร่วมทุนของต่างชาติได้ด้วย เขตเศรษฐกิจนี้ รามอสได้ริเริ่มด้วยแนวคิดที่ใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างเขตที่ติดต่อกันใน 4 ประเทศ คือกลุ่ม BIMP (Brunei- Indonesia- Malaysia- Philippines) เส้นทาง 4 ประเทศเห็นว่าควรพัฒนาร่วมกัน จนกระทั่งปัจจุบันบรูไนมีเงินทุนและน้ำมัน อินโดนีเซียมีทรัพยากรและแรงงานราคาถูก มาเลเซียมีระบบการเงินการคลังที่ดี ฟิลิปปินส์เป็นแหล่งผลิตปูนซีเมนต์และบริโกลปูนซีเมนต์มากที่สุด รวมทั้งมีทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้คล่อง ทั้ง 4 ประเทศจึงร่วมมือกันสร้างจุดแข็งและจุดอ่อนร่วมกัน

4. การเจรจาขอกู้เงินฉุกเฉินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เมื่อได้ออกจากการปรับสภาพเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ในปี 1998 แล้ว จะใช้ในแผนกรณีฉุกเฉินใช้ในการแก้ปัญหาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่อาจจะขาดทุนในอนาคต

การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงรามอสข้างต้นถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ เพราะไม่เพียงแต่จะนำประเทศเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศในยุคโลกาภิวัตน์เท่านั้น แต่ได้เปลี่ยนแปลงประเทศจากประเทศที่เศรษฐกิจตกต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นผลพวงในสมัยมาร์กอส ให้ฟื้นตัวกลับมาอีกครั้งเหมือนเมื่อทศวรรษที่ 1950-1960

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่ผลักดันให้รามอสใช้กลยุทธ์หลายวิธี เพื่อดึงเศรษฐกิจให้ฟื้นวิกฤตก็คือ การลงมติของวุฒิสมาชิกให้ฐานทัพสหรัฐอเมริกา ออกจากฟิลิปปินส์โดยสมบูรณ์ ทำให้รามอสต้องหาทางช่วยประเทศด้วยตัวเอง แทนที่จะพึ่งพาสหรัฐอเมริกา แต่เพียงฝ่ายเดียว ด้วยการส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในฐานทัพเรืออ่าวซูบิก

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน. น. 228-239.

ส่วนปัจจัยภายในที่เป็นแรงจูงใจให้รามอสเริ่มนโยบายใหม่ ๆ ก็คือ ความเฉาของเศรษฐกิจในทศวรรษที่ 1970-1980 ที่ล่าช้ากว่าประเทศเพื่อนบ้าน

การที่จะทำอย่างข้างต้นได้นั้น เขาได้ใช้นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy) เพื่อเจรจาทางการทูตนำการลงทุนมาสู่ประเทศโดยเฉพาะในเขตนิคมอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเขตอุตสาหกรรมส่งออก เป็นต้น โดยเขาเชื่อว่ารัฐบาลประชาธิปไตยจะทำให้เกิดเศรษฐกิจเสรี การค้าเสรี ช่วยพัฒนาบรรยากาศในการลงทุน และส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ

กิจกรรม 6.4.1

จงอธิบายถึงการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยฟีเดล รามอส

แนวตอบกิจกรรม 6.4.1

รามอสได้ประนีประนอมสมาชิกรัฐสภาทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ให้ร่วมมือกันพัฒนาประเทศ อีกทั้งทุกภาคส่วน ได้ร่วมมือกันพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการนำนักธุรกิจจากนอกประเทศมาร่วมลงทุนภายในประเทศ และให้สิทธิพิเศษด้านภาษี อีกทั้งได้เจรจากับบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ให้ร่วมลงทุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจร่วมกัน โดยไม่แบ่งฝ่ายทางการเมือง ที่สำคัญเขาสามารถโน้มน้าวสภาให้เห็นด้วยกับนโยบายทางเศรษฐกิจของเขาในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ

เรื่องที่ 6.4.2

บทบาทของประชาสังคมในการสร้างความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ประชาสังคม (Civil Society) ในฟิลิปปินส์นั้น ถูกเสนอเข้ามาเมื่อสมัยสหรัฐอเมริกา เข้าครอบครอง โดยได้จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ เพื่อสร้างกลุ่มให้มีความเหนียวแน่นให้เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญ กลุ่มประชาสังคมในฟิลิปปินส์ ได้แก่

- กลุ่มที่มีอำนาจในสังคมมาอย่างยาวนาน ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท้องถิ่น และธุรกิจระดับสูงซึ่งผลิตเพื่อส่งออก และทำธุรกิจระดับกลาง และระดับย่อม ผลิตเพื่อบริโภคอีกด้วย กลุ่มนักธุรกิจเหล่านี้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองตั้งแต่สมัยสเปนเข้าครอบครอง เช่นตระกูลอายาลา (Ayala) ตระกูล โลเปซ (Lopez) ตระกูล โคฮวงโก (Cojuangco) ตระกูลเฮนรี ซี (Henry Sy) ตระกูล กอคงไว (Gokongwei) ตระกูลตัน (Lucio Tan) ฯลฯ ตระกูลเหล่านี้สืบเชื้อสายสเปน เช่น อายาลา ตระกูลของสเปนที่มาทำการค้าขายในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ทศวรรษที่ 17 และเป็นตระกูลที่เก่าแก่ที่สุดในฟิลิปปินส์ ส่วนตระกูลอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นตระกูลชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีน นอกจากนี้ยังมีธุรกิจของชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายอเมริกันอีกด้วย ตระกูลนักธุรกิจเหล่านี้ทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธนาคาร โรงพยาบาล การศึกษา ยาสูบ สายการบิน ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง โดยมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง (U.P., Third World Study Center, 1997) รามอสได้ส่งเสริมให้นักธุรกิจระดับสูงภายในร่วมกับผู้ประกอบการระดับกลาง และระดับย่อมให้มีธุรกิจเป็นของตนเอง อันจะสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ร่วมทางให้นักธุรกิจระดับสูงเข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รามอสได้ตั้งขึ้นด้วย ไม่เพียงเท่านั้นนักธุรกิจเหล่านี้ยังร่วมกับรัฐในการช่วยเหลือเรื่องการศึกษาภายในประเทศอีกด้วย เช่นสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล สร้างศูนย์ฟื้นฟูช่วยเหลือเรื่องสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ในประเทศ เศรษฐกิจจึงได้มีความเจริญเติบโตในสมัยนี้มาก

- กลุ่มประชาสังคมที่มีชีวิตชีวาในฟิลิปปินส์คือ กลุ่มองค์กรประชาชน (People's Organization- POs) และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (Development Non- Government Organization- NGOs) ที่ช่วยรัฐในการพัฒนาประเทศ ในระดับท้องถิ่นองค์กรภาคประชาชน ได้รับการส่งเสริมให้รวมตัวกันทำประโยชน์เพื่อชุมชนตามรัฐธรรมนูญปี 1987 อีกทางศาสนจักรทุกชุมชนก็ได้ร่วมกันช่วยเหลือองค์กรภาคประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย รามอสได้กล่าวไว้ว่า ประเทศจะพัฒนาได้นั้นต้องให้องค์กรประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชนระดมความคิดร่วมกับองค์กรธุรกิจ เสนอแนวคิดให้กับรัฐบาลในการแก้ปัญหาของประเทศ อีกทั้งในฟิลิปปินส์ได้มีการศึกษาแนวคิดและ

ให้ความรู้เกี่ยวกับผู้จัดการชุมชน (Community Organization) ในการจัดการชุมชน โดยมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในภาคปฏิบัติอีกด้วย จึงไม่ยากที่จะดำเนินการ

จากประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้รามอสประสบความสำเร็จด้วยการสร้างความร่วมมือของภาครัฐ (Public) ร่วมกับภาคเอกชน (ธุรกิจ) องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และภาคประชาชน (POs) ซึ่งในที่นี้รวมถึงศาสนจักรด้วย

ความสำเร็จที่เห็นได้ชัดเจนอีกหนึ่งโครงการคือ โครงการพัฒนากลุ่ม BIMP (Brunei- Indonesia- Malaysia- Philippines) ในเขตที่มีการติดต่อกันทั้ง 4 ประเทศ โดยรามอสเป็นผู้ริเริ่มจากความคิดของประชาชนในกลุ่มนี้ ร่วมกับภาคเอกชน เมื่อได้แนวคิดแล้วรัฐบาลทั้ง 4 ประเทศก็เข้ามาช่วยเหลือในการส่งเสริมธุรกิจระดับกลางและระดับย่อม อนึ่ง ในส่วนของภาครัฐที่เข้ามาช่วยเหลือในฟิลิปปินส์ ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษา และกระทรวงการท่องเที่ยว ทำให้กลุ่มนี้ร่วมมือกันด้วยการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวคิดของ NEIs (National Economic Territories) ระหว่าง 4 ประเทศประชาสังคมในภาคใต้ดังกล่าว จึงมีส่วนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศทางเศรษฐกิจ

ในส่วนของบทบาทภาคประชาสังคมในการสร้างความมั่นคงทางการเมืองนั้น เมื่อเศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโต ทำให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองด้วย ในยุคนี้ไม่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มการเมืองฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา และฝ่ายเป็นกลาง เพราะประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ต้องคิดแทนในการพัฒนาประเทศ ยกเว้นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ที่เขาต้องการพัฒนาด้วย

อนึ่ง การเกิดกลุ่ม BIMP นี้ เป็นการส่งเสริมให้กลุ่มอาเซียนได้พัฒนาด้วย นั่นก็คือเกิดกลุ่มอนุภูมิภาคนี้ขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของอาเซียนด้วย (ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี 2548)

กิจกรรม 6.4.2

ภาคประชาสังคมมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในสมัยรามอสอย่างไร

แนวตอบกิจกรรม 6.4.2

ภาคประชาสังคมมีบทบาทร่วมกับรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคง คือ องค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในและต่างประเทศ องค์กรภาคประชาชน ภาคเอกชน 3 ส่วนนี้ร่วมกันกับรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ โดยใช้แนวคิด Community Organizing และมีผู้ทำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) เป็นตัวขับเคลื่อนระหว่างกลุ่ม เมื่อ

เศรษฐกิจมั่นคงทำให้ประเทศมีความมั่นคงด้วย เพราะทุกฝ่ายรวมทั้งมุสลิมภาคใต้และกลุ่มแบ่งแยกดินแดนได้
ร่วมมือกันพัฒนาประเทศด้วย

เรื่องที่ 6.4.3

นโยบายการเจรจาสันติภาพในกลุ่มมุสลิมภาคใต้

ปัญหาการสร้างสันติภาพในกลุ่มมุสลิมภาคใต้ของฟิลิปปินส์นั้นมีมานานมากแล้ว ตั้งแต่สเปนเข้ายึดดินแดนมุสลิมภาคใต้ โดยให้ชาวสเปนเข้าไปครอบครองที่ทำกินบางส่วน แต่สเปนไม่สามารถเข้าไปเปลี่ยนแปลงศาสนาอิสลามได้ จึงเป็นปัญหาที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาแก้ไขจนกระทั่งรัฐบาลฟิลิปปินส์เองก็ได้เข้าไปแก้ไขหลังได้รับเอกราชในปี 1946 จนกระทั่งสิ้นสุดด้วยการเจรจาสันติภาพในสมัยเบนิกโน อากีโน ที่ 3 และได้ร่างกฎหมาย Bangsamoro Law ขึ้นมา ขณะนี้อยู่ในช่วงการอภิปรายในรัฐบาลคูเตอร์เต

การแก้ปัญหามุสลิมภาคใต้ในทศวรรษที่ 1980-1990 และ 1990-2000 นั้น อยู่ในช่วงรัฐบาลคอราซอน อากีโน (1986-1992) และรัฐบาลฟิเดล รามอส(1992-1998) และต่อด้วยรัฐบาลโจเซฟ เอสตราดา (1998-2000)

ในช่วงรัฐบาลคอราซอน อากีโนนั้น ทั้งฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มแบ่งแยกดินแดน (MNLF- Moro National Liberation Front) ซึ่งมี นูร์ มิซุอูริ เป็นผู้นำกลุ่ม ได้มีการประชุมโดยจัดขึ้นที่เจดดาห์ โดยมีข้อตกลง Jeddah Accord ในวันที่ 3 มกราคม 1987 เป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และอาหรับดังนี้

- 1) ให้รัฐบาลยอมให้จังหวัดบาซิลัน (Basilan) ซูลู(Sulu) ตาวิ-ตาวิ (Tawi-Tawi) และปาลาวันปกครองตนเองภายใต้รัฐบาลฟิลิปปินส์
- 2) ให้จังหวัดดังกล่าว เรียกว่า Bangsamoro Autonomous Region แต่ให้รวมมินดาเนาทั้งหมดด้วย (14 จังหวัด)
- 3) กองกำลังควรเป็นของกลุ่ม MNLF 85 เปอร์เซ็นต์ เพื่อความปลอดภัยของกลุ่ม
- 4) ให้จังหวัดดังกล่าวมีอำนาจในการเก็บภาษีและมีตำรวจของจังหวัดเอง
- 5) จังหวัดต่าง ๆ ให้อยู่ในการปกครองของ Bangsamoro Autonomous Region

แต่รัฐบาลได้ต้อรองว่าควรจะมีการหยังเสียงประชามติของประชาชนก่อนว่า ยอมที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของเขต Bangsamoro Autonomous Region หรือไม่ แต่รัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการมากไปกว่านี้ ประธานาธิบดีฟิเดล รามอส มาสานต่อ สำหรับเขต ARMM (Autonomous Region of Muslim Mindanao) ได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ 1987 ว่าถ้าพร้อมเมื่อไรให้ปกครองตนเองได้

นโยบายของรัฐบาลรามอสต่อการแก้ปัญหามินดาเนา

การเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลกับ MNLF มีขึ้นอย่างแท้จริงในสมัยประธานาธิบดีฟิเดล รามอส หลังจากเจรจกันเป็นเวลา 4 ปี ทั้งสองฝ่ายก็ได้เซ็นข้อตกลงสันติภาพเมื่อวันที่ 2 กันยายน 1996 ตามข้อตกลง ตรีโปลี⁴⁸ ในครั้งนี้มีรัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย อาลี อาลาตัส (Ali Alatas) เป็นพยาน พร้อมด้วยผู้นำกลุ่ม กือนูร์มิซูอารี อาลี อาลาตัสได้กล่าวว่การลงนามในข้อตกลงครั้งนี้เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น สิ่งสำคัญคือการนำไปใช้ให้เกิดผลและการประเมินความสำเร็จของข้อตกลงดังกล่าว

ข้อตกลงดังกล่าวนำไปสู่การจัดตั้ง เขตพิเศษเพื่อสันติภาพและพัฒนา (Special Zone of Peace and Development-SZOPAD) สภาที่ปรึกษา (Consultative Assembly-CA) และสภาฟิลิปปินส์ภาคใต้เพื่อสันติภาพและพัฒนา (Southern Philippine Council for Peace and Development-SPCPD) โดยที่ทั้ง 3 หน่วยงานนี้มีจุดประสงค์ที่จะทำโครงสร้างและกลไกเกี่ยวกับข้อตกลงสันติภาพซึ่งจะนำไปใช้ให้เกิดผล⁴⁹

กิจกรรม 6.4.3

รามอสมีวิธีการอย่างไรในการเจรจากับ กลุ่มมุสลิมภาคใต้

แนวตอบกิจกรรม 6.4.3

1. ตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหาพื้นฐานของมุสลิมภาคใต้
2. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น น้ำ ไฟ ถนน สุเหร่า
3. จัดโครงการศึกษาสันติภาพ (Peace Education) ทั้งในระดับโรงเรียน และการให้ความรู้แก่ชุมชน โดยเอา กลุ่มคาทอลิกและกลุ่มมุสลิมรวมกันทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันช่วยเหลือกัน
4. ขอความช่วยเหลือจากสหประชาชาติ และองค์กรพัฒนาเอกชนจากต่างประเทศและในประเทศร่วมมือกันพัฒนาภาคใต้

---

⁴⁸ สมัยประธานาธิบดีคอรราซอน อากีโน มีการหยั่งเสียงประชาชนใน 13 จังหวัดภาคใต้ว่า “ต้องการเป็นเขตปกครองตนเองหรือไม่” ปรากฏว่ามีเพียง 4 จังหวัดเท่านั้นที่ต้องการ คือ ชูลู, ตาวิ-ตาวิ, มากินดาเนา และ ลานา เอลซูร์

⁴⁹ ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. *เรื่องเดียวกัน*; สีดา สอนศรี: รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ (2550). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ (ได้รับการอุดหนุนจาก สกว)

เรื่องที่ 6.4.4

นโยบายต่างประเทศ: การทูตเพื่อการพัฒนา (Development Diplomacy)

ในด้านนโยบายต่างประเทศนั้น เพื่อเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ รามอสได้เยี่ยมชมเยือนประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน⁵⁰ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการค้าและการลงทุน ซึ่งปัจจุบันมีนักลงทุนจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียเข้าไปลงทุนอยู่แล้ว นอกจากนี้รามอสยังได้เจรจาเกี่ยวกับกรณีการอ้างสิทธิเหนือเกาะซาบ่าห์ ซึ่งเป็นข้อพิพาทระหว่างสองประเทศมานานนับตั้งแต่ประธานาธิบดีมาคาปากัลยังไม่มีประธานาธิบดีคนใดของฟิลิปปินส์ยอมเจรจาเรื่องนี้ จึงนับเป็นการบุกเบิกของรามอสในการแก้ปัญหาเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของความสัมพันธ์ในฐานะอยู่ในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน และเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุนทั้งของกลุ่มอาเซียนและของฟิลิปปินส์เองเป็นหลัก

ในกรณีเกี่ยวกับประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากประเทศในกลุ่มอาเซียน รามอสก็ได้เจรจาขอความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา⁵¹ ขณะนั้นญี่ปุ่นเป็นผู้ที่ลงทุนในฟิลิปปินส์มากที่สุด รองลงมาคือไต้หวันทั้งสองประเทศนี้เห็นว่ารัฐบาลรามอสมีความมั่นคงกว่ารัฐบาลอากิโน แม้จะมีการลักพาตัวอยู่ในขณะนี้อยู่ที่ตามรัฐบาลก็ได้พยายามแก้ปัญหานี้อยู่แต่ถึงอย่างไรก็ตามการมีแรงงานที่มีคุณภาพและการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของฟิลิปปินส์ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ยังต้องการที่จะเข้ามาลงทุนในฟิลิปปินส์อยู่ ถ้ารัฐบาลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นให้ลดน้อยลง

จากการแก้ปัญหาของรามอสดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่ารามอสได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ตามขั้นตอนก่อนหลัง และสมาชิกฝ่ายค้านก็เห็นด้วยกันกับการแก้ปัญหานั้น เพราะถือว่าผลประโยชน์ของชาติโดยส่วนรวมมาก่อน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความพร้อมของการเป็นประชาธิปไตยและเป็นสำนักของการกลมเกลียว การร่วมกันปรึกษาหารือและทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวมในการแก้ปัญหาของประเทศนั่นเอง ถึงแม้การวางแผนพัฒนาครั้งนี้จะไม่บรรลุเท่าที่ควรก็ตาม

⁵⁰ The Nation. (1993). Philippines. p. A6. ; Asiaweek. (1992). Philippines Situation. p. 16.

⁵¹ Tiglao. *Ibid.* p. 16.

ปัจจัยที่มีผลทำให้การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการต่างประเทศในสมัยรามอสเป็นไปอย่างราบรื่นคือ การสร้างประชาธิปไตยและการประนีประนอมกับกลุ่มต่าง ๆ ในสมัยอาคีโน ทำให้การเมืองในสมัยรามอสมีเสถียรภาพ และควมมีเสถียรภาพทางการเมืองนี้เองทำให้รามอสสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างราบรื่น มีนักลงทุนเข้ามาในประเทศมากมาย จนทำให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งเข้ามาปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี 1983 ได้ออกไปจากฟิลิปปินส์ในต้นปี 1998 ความสำเร็จทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งเป็นผลจากนโยบายต่างประเทศ Development Diplomacy ของเขาที่มุ่งการเจรจาทางการทูตกับต่างประเทศทั้งตะวันตก ตะวันออก เพื่อดึงการค้าการลงทุนมาสู่ประเทศซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับประเทศฟิลิปปินส์ที่ต้องสร้างเศรษฐกิจขึ้นมาใหม่

การทูตเพื่อการพัฒนา จากผลงานของรามอสตั้งแต่ปี 1992-1998 ซึ่งพอสรุปได้ว่า

- 1) รามอสพัฒนาเศรษฐกิจหลังจากที่ได้พัฒนาประชาธิปไตยในช่วง คอราซอน อาคีโน มาแล้ว 6 ปี
- 2) รามอสใช้นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา Development Diplomacy เพื่อเจรจาทางการทูตในการดึงดูดการค้าการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้มีการพัฒนาสูงสุดในช่วงนี้
- 3) รามอสได้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั่วประเทศจากเหนือจรดใต้ รวมทั้ง ได้ออกกฎหมาย การลงทุน มากำกับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และการลงทุนของผู้ประกอบการภายในด้วย
- 4) รามอสเป็นผู้ริเริ่มพัฒนาภาคใต้อย่างจริงจัง ด้วยการให้ประชาชนทั้ง 4 ประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกัน ได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มาร่วมกันคิดและเสนอเรื่องที่จะพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน
- 5) รามอสสามารถโน้มน้าวสมาชิกฝ่ายค้านให้เห็นด้วยกับนโยบายพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศมีการพัฒนาเศรษฐกิจหลุดพ้นจากการเป็นคนป่วยของเอเชีย และได้อกจากการควบคุมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

แต่อย่างไรก็ตามในสมัยโจเซฟ เอสตราดา (ค.ศ.1998-2000) การต่างประเทศไม่เจริญเท่าสมัยรามอส เนื่องจากเขามุ่งนโยบายประชานิยมภายในมากกว่า อีกทั้งให้ทหารโจมติกุ่มแบ่งแยกดินแดน ซึ่งรามอสได้ดำเนินการไว้ได้ดีแล้ว นโยบายของรามอสรวมทั้งเครือข่ายต่างประเทศ ได้รับการสานต่ออีกครั้งในสมัยประธานาธิบดี กลอเรียมาคาปากัลลาร์โรโย (2001-2010)

กิจกรรม 6.4.4

นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาคืออะไร มีประโยชน์กับประเทศฟิลิปปินส์อย่างไร

แนวตอบกิจกรรม 6.4.4

นโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา คือ การเจรจาทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ เพื่อชักจูงการลงทุนมาสู่ประเทศฟิลิปปินส์ ทำให้ทั้งสหรัฐอเมริกา ยุโรป เอเชียตะวันออก อาเซียน และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เข้ามาลงทุนมากมาย ซึ่งยังผลให้ฟิลิปปินส์ออกจากการควบคุมขององค์กรการเงินระหว่างประเทศในปี 1998 ทำให้เศรษฐกิจของฟิลิปปินส์เจริญเติบโตสูงที่สุดตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา

เรื่องที่ 6.4.5

ประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียน (1960-2000)

ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์ทั้งทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้อาเซียนตามยุคสมัยของประธานาธิบดี เพราะประธานาธิบดีเป็นผู้กำหนดนโยบายของประเทศซึ่งเริ่มตั้งแต่ประธานาธิบดี ไดออสดาโด มาคาปากัล ประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มากอส ประธานาธิบดี คอราซอน อากีโน ประธานาธิบดี ฟิเดล รามอ และประธานาธิบดี โจเซฟ เอสตราดา อีกทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ก็มีอิทธิพลต่อการร่วมมือในอาเซียนดังต่อไปนี้

ประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียนในทศวรรษที่ 1960-1990

1. ด้านความมั่นคง ฟิลิปปินส์เป็นสมาชิกขององค์การซีโต้ ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งมีไทยร่วมอยู่ด้วย ทั้งสองประเทศจึงได้รับความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงจากสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงสงครามเย็น ซึ่งเป็นการต่อสู้ระหว่างค่ายโลกเสรีกับค่ายคอมมิวนิสต์ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ได้มีความร่วมมือกันทั้ง 5 ประเทศในการก่อตั้งอาเซียนในสมัยของมาร์กอสแล้วก็ตาม รัฐมนตรีต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในขณะนั้นคือ นาซิโซ รามอส (Nasiso Ramos) ซึ่งเห็นด้วยกับนโยบายต่างประเทศของมาร์กอส ได้กล่าวว่าองค์การอาเซียนไม่ได้มาทดแทนองค์การซีโต้ที่มีกฎบัตรซีโต้ประกันความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ ถึงแม้ว่าองค์การซีโต้จะถูกยุบไปในปี 1977 แต่

สมาชิกไม่ได้ยกเลิกกฎบัตรซีโต้⁵² ทั้งนี้เพื่อป้องกันความมั่นคงในภูมิภาคนี้ และในขณะที่เกิดสงครามเวียดนาม ฟิลิปปินส์ภายใต้รัฐบาลมาร์กอส ยังได้สร้างค่ายลี้ภัยผู้อพยพจากเวียดนามในชื่อ Thank Dien Resettlement Project for Vietnamese Refugees ภายใต้กลุ่ม Philippine Civil Action Group (Phicag) ของฟิลิปปินส์ ซึ่งถือเป็นบทบาทของฟิลิปปินส์ภายใต้ต้องการซีโต้ ฟิลิปปินส์จะอยู่ท่ามกลางสงครามเวียดนามในขณะที่มีการก่อตั้งอาเซียนในปี 1967 อีกทั้งทหารของฐานทัพสหรัฐอเมริกา ในฟิลิปปินส์ซึ่งมีมาตั้งแต่ได้รับเอกราชนั้น ก็ถูกส่งให้ไปรบในสงครามเวียดนามด้วยตามข้อตกลงการรักษาความมั่นคงในน่านน้ำแปซิฟิก แต่อย่างไรก็ตามในช่วงมาร์กอสนี้ ได้มีการเจรจา การเช่าสถานที่ตั้งฐานทัพจาก 99 ปีเหลือ 25 ปีภายใต้ข้อตกลง รามอส-รัสค์ (Ramos-Rusk Agreement) ในวันที่ 16 กันยายน 1966⁵³

อาเซียนก่อตั้งขึ้นด้วยความหวาดกลัวว่าจะเกิดความไม่มั่นคงในช่วงสงครามเย็น เนื่องจากทั้ง 5 ประเทศที่เป็นผู้ก่อตั้งคาดว่าสหรัฐอเมริกา จะแพ้ในสงครามเวียดนาม ฟิลิปปินส์เป็นประเทศหนึ่งที่กลัวภัยคอมมิวนิสต์มากที่สุด เห็นด้วยกับการจัดตั้งองค์การนี้ เท่ากับฟิลิปปินส์ได้รับความมั่นคงจาก Manila Pact และความมั่นคงจากอาเซียนมีจุดประสงค์เพื่อความเป็นกลาง โดยให้มหาอำนาจรับรองความเป็นกลางของอาเซียนนอกจากนี้ทั้งไทยและฟิลิปปินส์ได้ทำสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกา ภายใต้สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกัน (Mutual Defense Treaty)

2. ด้านการศึกษาวัฒนธรรมและการค้าการลงทุน จากการร่วมมือในอาเซียนในช่วงแรกในสมัยมาร์กอสปี ค.ศ.1967-1970 นั้น ฟิลิปปินส์ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งในขณะนั้นยังไม่พัฒนา แต่ฟิลิปปินส์ได้พัฒนาไปเร็วกว่าด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ทั้งทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน มีนักลงทุน นักการศึกษา และนักพัฒนาชุมชนจากประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้าไปทำการค้าและศึกษาในฟิลิปปินส์เป็นจำนวนมากด้วยทุนที่สหรัฐอเมริกาให้ ได้แก่ มูลนิธิเอเชีย ร็อกกีเฟลเลอร์ เอดีบี ซีโต้ เซียกา และสถาบันช้วนานาชาติ เป็นต้น ทำให้ฟิลิปปินส์ได้รู้จักอาเซียนมากขึ้น อีกทั้งได้มีนักวิจัย หมอ และนักพัฒนาชุมชน มาให้ความรู้แก่ประเทศไทยด้วย ทำให้ทั้งสองประเทศได้ใกล้ชิดซึ่งกันและกันอีกทางหนึ่งด้วย

3. ผลประโยชน์จากวัฒนธรรม เนื่องจากฟิลิปปินส์มีวัฒนธรรมและค่านิยมไปทางยุโรป และสหรัฐอเมริกา การเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนทำให้ฟิลิปปินส์ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การสื่อสารในเรื่องต่าง ๆ ดีขึ้น เป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

⁵² ประเทศที่อยู่ในองค์การซีโต้คือ สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, ไทย และฟิลิปปินส์ ดูเพิ่มเติมที่ M.C. Abad Jr. (2011). *The Philippines in Asean*. pp. 62-63.

⁵³ *Ibid.* p. 62.

4. ผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ได้แหล่งเงินจากนักท่องเที่ยวในอาเซียนเข้ามาในฟิลิปปินส์ค่อนข้างมากเนื่องจากประเทศยังไม่มีปัญหาภายใน

ผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียนในทศวรรษที่ 1970-1980 (สมัยประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส)

- ด้านความมั่นคง สหรัฐอเมริกายังให้ความช่วยเหลือทางด้านความมั่นคงให้กับฟิลิปปินส์ในเอเชียแปซิฟิก และทะเลจีนใต้ ซึ่งมีฐานทัพเรือฟิลิปปินส์ที่อาวซุบิก และฐานทัพอากาศที่คล้าก รวมทั้งการป้องกันการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกัน เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย เพราะช่วงนี้มีกลุ่มอาบูไซยาฟปฏิบัติการลักพาตัวเพื่อการเรียกค่าไถ่ นอกจากการป้องกันดังกล่าวแล้ว ยังมีการซ้อมรบร่วมกันอีกด้วย ฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือจากอาเซียนในด้านการสร้างความมั่นคงร่วมกันที่ไม่ใช่ทางทหาร (Non Traditional Security Issues)

- ทางด้านการกระชับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในช่วงนี้ถึงแม้ฟิลิปปินส์จะมีปัญหาภายในก็ตาม แต่สหรัฐอเมริกา ก็ยังสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนอยู่ ประกอบกับนโยบายต่างประเทศของมาร์กอสเมื่อครั้งประกาศกฎอัยการศึก ในปี 1972 ได้กล่าวไว้ว่า เน้นหนักความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นพลังรวมกลุ่มในภูมิภาคให้เหนียวแน่นขึ้น รวมทั้งกระชับความร่วมมือกับประเทศภายนอกภูมิภาค โดยอาเซียนให้ฟิลิปปินส์เป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองเรื่องต่างๆ กับสหรัฐอเมริกา และแคนาดา จากบทบาทดังกล่าว ประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งรวมทั้งฟิลิปปินส์ด้วย ได้รับผลประโยชน์ด้วยโดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงภายในและทางการค้าการลงทุนในโครงการต่าง ๆ กับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นเครือข่ายของสหรัฐอเมริกา และแคนาดา ซึ่งได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลี และยุโรป ถึงแม้จะมีปัญหาภายในก็ตาม

- ด้านการเจรจากับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน สมาชิกในกลุ่มอาเซียน ได้ขอร้องให้ประธานาธิบดีชูฮาร์โต แห่งอินโดนีเซีย เป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยกับกลุ่ม MNLF ในภาคใต้ เนื่องจากอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งได้รับความสำเร็จเป็นช่วง ๆ

ผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียนในทศวรรษที่ 1980-1990 (สมัยประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส - ประธานาธิบดี คอราซอน อากิโน) ช่วงนี้ฟิลิปปินส์มีปัญหาภายในประเทศมาก เช่น ปัญหาความเคลื่อนไหวเพื่อโค่นล้มรัฐบาลมาร์กอส ลง เนื่องจากประเทศประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ฟิลิปปินส์ละเลยการติดต่อกับอาเซียน และประเทศในกลุ่มอาเซียนก็ขาดการติดต่อกับฟิลิปปินส์เช่นกัน เนื่องจากหวาดกลัว

เหตุการณ์ในประเทศ ช่วงนี้จึงเป็นช่วงการแก้ปัญหาภายในของประเทศ ที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะเข้าไปแทรกแซงไม่ได้

เมื่อได้มีการ โคนอำนาจของมาร์กอสได้สำเร็จ นางคอรารซอน อากีโน ได้เป็นประธานาธิบดีในระหว่างปี 1986-1992 ช่วงนี้นางก็มุ่งแก้ปัญหาภายในเช่นกัน ประเทศกลุ่มอาเซียนได้ช่วยฟิลิปปินส์ภายใต้โครงการมาร์แชล

ผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียนในทศวรรษที่ 1990-2000 (ปลายสมัย ประธานาธิบดี คอรารซอน อากีโน - ประธานาธิบดี ฟิเดล รามอส - ประธานาธิบดี โจเซฟ เอสตราดา)

- **ด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน** ในปี 1992-1998 เป็นปีแห่งการสร้างเศรษฐกิจในฟิลิปปินส์ ผลประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับช่วงนี้คือ ทางด้านการค้าการลงทุนกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งรามอสได้ออกกฎหมายการลงทุนรองรับไว้แล้ว ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ได้เข้าไปลงทุนในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากนี้ยังได้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่ม BIMP ซึ่งประกอบด้วย บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะความร่วมมือกับผู้ประกอบการทั้ง 4 ประเทศนี้

- **ด้านความมั่นคง** รามอสได้ริเริ่ม Peace Education เป็นหลักสูตรที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และการอบรมให้ชาวคริสเตียน และมุสลิมทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันภายในประเทศ ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ความมั่นคงจึงส่งผลให้ฟิลิปปินส์พัฒนาเศรษฐกิจในภาคใต้ และในกลุ่ม BIMP ด้วย (บรูไน-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์)

กิจกรรม 6.4.4

จงกล่าวถึงประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์ได้รับภายใต้อาเซียน (1960-1990)

แนวตอบกิจกรรม 6.4.4

ฟิลิปปินส์ได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกอาเซียนดังนี้

1. ความมั่นคงในทศวรรษที่ 1960-1970 ซึ่งมีสหรัฐอเมริกา ช่วยเหลือในเรื่องความมั่นคงภายในและภายนอก รวมทั้งความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางการศึกษา ช่วงนี้ฟิลิปปินส์ได้มีส่วนพัฒนาประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยผ่านความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา

2. การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปีค.ศ.1967-1977 ในช่วงที่เศรษฐกิจยังไม่ตกต่ำ ฟิลิปปินส์เป็นตัวแทนการเจรจาของอาเซียนกับสหรัฐอเมริกา และแคนาดา ในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ฟิลิปปินส์ได้ประโยชน์จากการเจรจาให้กลุ่มอาเซียนและให้ประเทศฟิลิปปินส์เอง

3. การพัฒนาเศรษฐกิจจากนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาในสมัยฟีเดล รามอส ซึ่งในสมัยนี้ฟิลิปปินส์เป็นตัวแทนของอาเซียนในการเจรจากับสหรัฐอเมริกาและแคนาดา และรามอสก็ได้รับความเชื่อมั่นในการเจรจาจากผู้นำในอาเซียนช่วงนี้เองที่ประเทศหลุดพ้นจากการควบคุมขององค์กรการเงินระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นประเทศแรกที่สหรัฐอเมริกาให้ความไว้วางใจให้จัดประชุมเอเปค ทำให้ประเทศเป็นที่ยอมรับในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

4. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทำให้ฟิลิปปินส์เข้าใจเพื่อนบ้านอาเซียนมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับอาเซียนมีมากในช่วงฟีเดล รามอส ส่วนสมัยโจเซฟ เอสตราดา เป็นประธานาธิบดีอยู่ในช่วงระยะเวลาอันสั้น นโยบายต่างประเทศยังไม่เปลี่ยนแปลง แต่ที่สำคัญเขาได้เข้าไปเจรจาประนีประนอมความขัดแย้งระหว่าง อันวา อิบราฮิม กับ มหาชีร์ โมฮัมหมัด ซึ่งเป็นนโยบายที่ยืดหยุ่น (Flexible Engagement) ที่สมาชิกบางประเทศของอาเซียนเคยดำริที่จะใช้ นโยบายนี้ แต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย การดำเนินนโยบายนี้ของ เอสตราดา จึงทำให้สมาชิกอาเซียนอื่นไม่พอใจ เพราะเข้าไปก้าวก้าวยการเมืองของประเทศอื่น เพราะตามข้อตกลงระหว่างอาเซียน ประเทศสมาชิกจะไม่ก้าวก้าวยกการภายในซึ่งกันและกัน

บรรณานุกรม

สีดา สอนศรี. (2542). การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองฟิลิปปินส์; ใน การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

. (2546). “นโยบายต่างประเทศของฟิลิปปินส์ ค.ศ. 1946-1998,” ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

. (2548). ผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

. (2546). ฟิลิปปินส์: จากสงครามโลกครั้งที่ 2 สู่วัยประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

. (2550). ฟิลิปปินส์: จากอดีตสู่ปัจจุบัน (1986-2006). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

. (2550). รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์: จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ โดยทุนวิจัย สกอ.

. (2557). สถาบันการเมืองในประเทศอาเซียนบวกสาม สาธารณรัฐฟิลิปปินส์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ASEAN Document. (1983). Bangkok: Ministry of Forien Affairs.

Abad, M.C., Jr. (2011). **The Philippines in ASEAN.** Manila: Anvil Publishing.

Anand, R. P. & Quisumbing, V. Purification. (1981). **Asean: Identity Development Culture.** Quezon City: U.P. Law Center & East-West Center Culture Learning Institute.

Aquino, Belinda (1999). **The Politics of Plunder.** Diliman: University of the Philippines.

Aruego, M. Jose. (1982). **Philippine Government on Action and Philippine Constitution.** Manila: University Book Supply.

Association of Southeast Asia Nations. (1967). **The Asean Declaration.** Bangkok: Bangkok Declaration,

Bacho, Peter. (1988). “U.S. Philippine Relations in Transition,” **Asian Survey**, 28(6), June.

Beckhard, Richard. (1969). **Organizational Development: Strategies and Models.** Menlo, Park Calif: Addison-Wesley.

- Bonner, Raymond.(1987). **Dancing with a Dictator**. Manila: CachoHermanos, Inc.
- Combined News Services. "Church Urges Marcos Oster: Assembly Declares Hein Winner," **Honolulu Star**.
- De los Santos, R. Joel Jalal-ud-din (1979) "Towards a Solution of Moro Problem." **Southeast Asian Affairs**.
- Dohner, S. Robert &Ital, Ponciano, Jr. (1989). "External Debt and Debt Management in Developing Country Debt and Economic Performance", Vol.3. Indonesia: Country Studies
- Doronila, Amando. (2002). **Between Fires: Fifteen Perspectives on Estrada Crisis**. Pasig City: Anvil Publishing.
- Marcos, Ferdinand E. (1982). **The New Philippine Republic: A Third World Approach to Democracy**. Manila: Marcos Foundation.
- 1987 Constitution of the Philippines (2005). Manila: Anvil Pub.
- IMF. (2000). **Recovery from the Asian Crisis and the Role of IMF**, June.
- Ilano, Jhino B. (2017). **Development and Present States of Economic Relations between China and the Philippines**. Ugong, Vol 9
- Kasarinlan, 2000.
- Lim, Benito (1999). "The Political Economy of the Philippines- China Relations. "PASCN, Discussion Paper, no.91-96.
- Manila Bulletin, 1997.
- Official Gazette of the Republic of the Philippines. (1987). Manila.
- Philippine Inquirer, 1996.
- Philippine Star, 2004.
- Philippine Times**, 1979.
- Radio Broadcast, DZRH, July 3
- Ramos, V. Fidel. (1996). "Just and Lasting Peace," **Peace at Last**. Committee on Information of MNLF.
- Republic of the Philippines. (1972). **General Order, no.1**, September.
- R. Joel Jalal- ud- din De Los Santos. (1979). "Towards a Solution of Moro Problem," **Southeast Asia Affairs**. Singapore: Institute of Southeast Asia Studies.
- Seagrave, Sterling (1999). **The Marcos Dynasty**. New York: Harper&Row.
- SidaSonsri. (1966). **Community Organization as the Change Agent in the Philippines**. Mimeo.
- Sinbulan, G. Roland. (1989). **A Guide Nuclear Philippines**. Manila: IBON Data Bank.
- Spaeth, Antony (1985). "Marcos has little to show for 20 year Regime". **Asian Wall Street Journal** (Sept.3)

Taking the Initiative. (1998). Document.

Tiglao, Rigoberto. (1992). "Fidel's Challenge," **Far Eastern Economic Review**. (18 June).

Tongko, L. Primo. (1981). **The Philippine Government**. Quezon City: Rex Pub)

University of the Philippines. (1985). School of Economic, An Analysis of the Philippine Economic Crisis: A Workshop Report, June, 1984 .

. (1997). **Philippine Democracy Agenda**. Quezon City: Third World Studies Center.

Villegas, M. Bernardo. (1985). "The Philippines in 1985," **Asian Survey** XXVI, 2 (February).

Wants, P. R. (1992). "Drawdown of US Forces by Early 1992," **The Nation**.

Wurfel, David. (1988). **Filipino Politics**. Ithaca: Cornell University.

1 The Constitution of the Philippines. (2005). Pasig City: Anvil Pub.

2 อ่านเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. (2550). ฟิลิปปินส์: จากอดีต สู่ปัจจุบัน (1986-2006). กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. และ สีดา สอนศรี. (2557). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในสถาบันการเมืองในประเทศไทยอาเซียนบวกสาม. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

3 The Constitution of the Philippines.

4 สีดา สอนศรี. (2550). เรื่องเดียวกัน. น. 19

5 เรื่องเดียวกัน.

6 สีดา สอนศรี. (2548). ผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. น.104-106.

7 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 59-96.

8 Seagrave. (1999). The Marcos Dtnasty. New York: Harper and Row.

9 อ่านเพิ่มเติมที่ Sterling Seagrave. (1999). The Marcos Dynasty. New York: Harper & Row. ; Belinda Aquino. (1987). The Politics of Plunder: The Philippines Under Marcos. 2nd ed. Diliman: University of the Philippines.

10 Abad. (2011). M.C.,Jr. The Philippines in ASEAM. Manila: Anvil Publishing. p. 8.

11 Asean Document. (1983). Bangkok: Ministry of Foreign Affaires. pp. 1-2.

12 Marcos. (1982). The New Philippine Republic. Manila: Marcos Foundation . p.15.

13 สีดา สอนศรี. (2550). เรื่องเดียวกัน. น. 11.

14 Marcos, Proclamation 1021, 21 July 1972.

15 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 78-80.

16 เรื่องเดียวกัน. น. 80.

17 กฎหมาย Proclamation 1081 ได้ลงนามวันที่ 21 กรกฎาคม 1972.

18 Bonner. (1987). Dancing with a Dictator. Manila: Cacho Hermanos, Inc. p. 6

19 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 85-117.

20 De los Santos. (1979). "Towards a Solution of Moro Problem." Southeast Asian Affairs. p. 212.

21 Ibid. pp. 48-50.

22 Ibid.

23 Ibid.

24 Presidential Decree, No.1083.

25 Lim (1999) . “ The Political Economy of the Philippines.” PASCN, Discussion Paper. p. 10.

26 Ilano. (2017). Development and Present States of Economic Relations between China and the Philippines. Ugong, Vol 9.

27 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 279.

28 Anand & Quisumbing. (1981). Asean: Identity Development Culture. Quezon City: UP Law Center& Easr-West Culture Learning Institute. p. 383.

29 Ibid. p. 387.

30 Ibid. pp. 387–399.

31 Ibid. p. 391.

32 Constitution of the Philippines. (2005). Ibid.; Aruego (1982). Philippine Government on Action and Philippine Constitution. Manila: University Book Supply. p. 107

33 Aruego. Ibid. p. 527.

34 Dohner, S. Robert & Ital, Ponciano, Jr. (1989). “External Debt and Debt Management in Developing Country Debt and Economic Performance”, Vol.3. Indonesia: Country Studies.

35 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 289-312.

36 เรื่องเดียวกัน. น. 286.

37 เรื่องเดียวกัน. น. 292-299.

38 Villegas. (1985). “The Philippines in 1985.” Asian Survey XXVI, 2 (February). p. 137.

39 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 296.

40 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 97-124.

41 Combined News Serivews. (1986) “ Church Urges Marcos Oster: Assembly Declares Hein Winner.” Honolulu Star. p. A 1.

42 ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน.

43 Wants. (1992). Drawdown of US Forces by Early. “The Nation.” p. 45.

44 Tiglao. (1992). “Fidel’s Challenge, “Far Eastern Economic Review. (18 June). p. 16.

45 สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน. น. 223-239.

46 เรื่องเดียวกัน. น. 228-239.

48 สมัยประธานาธิบดีคอราซอน อากีโน มีการหยังเสียงประชาชนใน 13 จังหวัดภาคใต้ว่า “ต้องการเป็นเขตปกครองตนเองหรือไม่” ปรากฏว่ามีเพียง 4 จังหวัดเท่านั้นที่ต้องการ คือ ชูลู, ตาวิ-ตาวิ, มากินดาเนา และ ลานา เอลซัวร์

49 ดูเพิ่มเติมที่ สีดา สอนศรี. เรื่องเดียวกัน; สีดา สอนศรี: รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ (2550). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ (ได้รับการอุดหนุนจาก สกว)

50 The Nation. (1993). Philippines. p. A6. ; Asiaweek. (1992). Philippines Situation. p. 16.

51 Tiglao. Ibid. p. 16.

52 ประเทศที่อยู่ในองค์การซีโต้คือ สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, ไทย และฟิลิปปินส์ ดูเพิ่มเติมที่ M.C. Abad Jr. (2011). The Philippines in Asean. pp. 62-63.

53 Ibid. p. 62.